

«Мувофиқа шуд»
Вазири молияи
Ҷумҳурии Тоҷикистон
С.Наҷмиддинов
аз «03» апрели соли 2013
№ 3-12а/14

«Тасдиқ шудааст»
бо Фармоиши Раиси Кумитаи
андози назди Ҳукумати
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз «27» марти соли 2013
№ 8-ф

ДАСТУРАМАЛ

«Оид ба ҳисоб ва пардохти андоз аз арзиши иловашуда»

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Дастурамал оид ба ҳисоб ва пардохти андоз аз арзиши иловашуда (минбаъд – Дастурамал) мувофиқи қисми 5 моддаи 189 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд – Кодекси андоз) таҳия карда шуда, супорандагони андоз, объекти андозбандӣ, манбаи андоз, меъёри андоз, тартиби ҳисоб кардани андоз, тартиб ва мӯҳлати пардохти андоз, имтиёзҳои андоз, супоридани ҳисоботҳои андозӣ ва дигар унсурҳои андозбандии андоз аз арзиши иловашударо муайян мекунад.

2. СУПОРАНДАГОНИ АНДОЗ

2. Супорандаи андоз аз арзиши иловашуда шахсе мебошад, ки тибқи боби 3 Дастурамали мазкур уҳдадор аст ариза дода, ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шавад.

3. Шахсе, ки уҳдадор аст ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шавад, аз аввали соли тақвимие, ки баъди соли тақвими ба миён омадани уҳдадории бақайдгирӣ фаро мерасад, оид ба андоз аз арзиши иловашуда андозсупоранда мебошад.

4. Ба ғайр аз шахсоне, ки тибқи банди 2 ҳамин Дастурамал супорандагони андоз аз арзиши иловашуда мебошанд, ҳамаи шахсоне, ки воридоти андозбандишавандаи молҳоро ба Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом медиҳанд, оид ба чунин воридот супорандагони андоз аз арзиши иловашуда ҳисобида мешаванд.

5. Шахси ғайррезидент, ки бидуни қайд барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба иҷрои корҳо ва хизматрасоние машғул аст, ки бояд мувофиқи боби 16 ҳамин Дастурамал андозбандӣ шаванд, оид ба чунин кору хизматрасониҳо супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мебошад.

3. ТАЛАБОТ ОИД БА ДОДАНИ АРИЗА БАРОИ БАҚАЙДГИРӢ

6. Шахси машғули фаъолияти соҳибкорӣ, ки даромади умумиаш дар соли сипаригашта аз ҳадди даромади 500 ҳазор сомонӣ зиёд шудааст, уҳдадор аст ба андозбандӣ тибқи низоми умумӣ гузарад ва ба мақоми андози

маҳалли баҳисобгирии худ чиҳати бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда (минбаъд - ААИ) на дертар аз санаи 10-уми январи соли қорӣ якҷоя бо ариза барои гузаштан ба андозбандӣ тибқи низоми умумӣ ариза диҳад.

Мисол: ҚДММ “Рустам” фаъолияти соҳибкориро аз 15.03.2012 оғоз намуда, дар давраи аз 15.03.2012 то 30.11.2012 ҳаҷми даромади умумиаш 190 ҳазор сомониро ташкил додааст. Дар моҳи декабри соли 2012 андозсупоранда боз 360 ҳазор сомонӣ даромад гирифта, ҳамагӣ дар соли 2012 даромади андозсупоранда ба 550 ҳазор сомонӣ баробар шудааст.

Дар ин маврид, ҚДММ “Рустам” уҳдадор аст ба мақоми андоз барои бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ва гузаштан ба низоми умумии андозбандӣ то санаи 10.01.2013 ариза пешниҳод намояд.

7. Ғайррезиденте, ки даромади умумии солонааш аз таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо (ба истиснои воридоти молҳо) дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳадди даромади 500 ҳазор сомонӣ зиёд буда, ба муассисаи доимиаш дар Ҷумҳурии Тоҷикистон алоқаманд нест ва дар баробари ин қабулкунандаи ин молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) дар Ҷумҳурии Тоҷикистон супорандагони андоз аз арзиши иловашуда намебошанд, уҳдадор аст бо мақсади бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ариза диҳад.

Дар ҳолатҳои зерин уҳдадории ғайррезидент барои додани ариза барои мақсадҳои бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда пайдо мешавад:

а) корҳо (хизматрасониҳо) дар амал аз ҷониби шахсе иҷро шуда бошанд, ки ҳангоми иҷрои ин корҳо (хизматрасониҳо) дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳузур дошт, новобаста аз он, ки ин корҳо (хизматрасониҳо) аз ҷониби шахси воқеии кироҷкорон ё ташкилотҳои (паймонкорони) ғайррезидент иҷро шуда бошанд;

б) корҳои (хизматрасониҳои) иҷрошуда бевосита бо молу мулкҳои ғайриманқули дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгиршуда алоқаманд бошанд;

в) ба мизочони Ҷумҳурии Тоҷикистон хизматрасониҳои алоқии барқӣ, паҳши радио ва телевизионӣ расонида бошад;

г) ба зангҳои телефони аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон содиршуда хизмат расонад ва (ё) шахси пардохткунандаи чунин зангҳо дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳузур дошта бошад;

д) хизматрасониҳои суғуртавии хавф ва (ё) молу мулкҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгиршуда, ба истиснои хизматрасониҳои суғуртавии ҳаёт, анҷом дода шуда бошад.

8. Вориси ҳуқуқи андозсупоранда, ки фаъолияти андозсупорандаро давом медиҳад, вазифадор аст чиҳати бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда дар давоми 10 рӯзи баъди ба даст овардани ҳуқуқ ариза диҳад.

Мутобиқи муқаррароти моддаи 61 Кодекси андоз иҷрои уҳдадори андози шахси ҳуқуқии азнавташкилшуда ба зиммаи вориси (ворисони) ҳуқуқии он гузошта мешавад. Муқаррар намудани вориси (ворисони) ҳуқуқӣ дар пардохт намудани қарзи андоз шахси ҳуқуқии азнавташкилшуда тибқӣ қонунгузорию граждании Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода мешавад. Дар ин ҳолат, супорандаи андоз аз арзиши иловашуда дар сурати ворисии ҳуқуқӣ ҳангоми азнавташкилдиҳии шахсони ҳуқуқӣ инҳо мешаванд:

а) ҳангоми муттаҳидшавии ашхоси ҳуқуқӣ – агар яке аз шахсони ҳуқуқӣ супорандаи андоз аз арзиши иловашуда бошад – шахси ҳуқуқии азнавтаъсисёфта, ки фаъолияти шахси ҳуқуқиро идома медиҳад;

б) дар сурати ҳамроҳкунии шахси ҳуқуқӣ ба шахси ҳуқуқии дигар – агар шахси ҳуқуқии ҳамроҳшаванда ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шуда бошад ва шахси ҳуқуқии ҳамроҳшуда фаъолияти шахси ҳамроҳшавандаро идома диҳад ин шахси ҳуқуқии ҳамроҳшуда;

в) дар сурати ҷудо кардани шахси ҳуқуқӣ, ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мебошад – шахси ҳуқуқии азнавтаъсисёфта, ки фаъолияти шахси азнавташкилдодашударо идома медиҳад;

г) ҳангоми аз ҳайати шахси ҳуқуқӣ, ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мебошад ҷудо кардани як ё якчанд ашхоси – шахсони ҳуқуқии азнавтаъсисёфта, ки фаъолияти шахси ҳуқуқии азнавташкилдодашударо идома медиҳад, супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мешавад ва уҳдадор аст дар муддати 10 рӯз аз лаҳзаи бақайдгирии давлатии тағйирёбӣ дар Феҳристи ягонаи давлатии шахсони ҳуқуқӣ ва соҳибкорони инфиродӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ариза диҳад.

д) ҳангоми аз як шакли ташкили шахси ҳуқуқӣ ба дигар шакли шахси ҳуқуқӣ табдил додани ин шахси ҳуқуқӣ (тағйир додани шакли ташкилию ҳуқуқӣ), ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мебошад – шахси ҳуқуқии азнавтаъсисёфта.

Ҳангоми азнавташкилдиҳии шахси ҳуқуқӣ, даровардани тағйирот ба Феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашуда ва табдили Шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда вобаста ба тағйир ёфтани номи шахси ҳуқуқӣ, ҳучҷатҳои зерин пешниҳод карда мешавад:

- ариза дар бораи даровардани тағйирот ба Феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашуда ва табдили Шаҳодатномаи супорандаи андоз аз арзиши иловашуда вобаста ба тағйир ёфтани номи шахси ҳуқуқӣ (Замимаи №1);

- нусхаи аслии Шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда;

- қарори муассис оиди тағйири номи шахси ҳуқуқӣ;

- санади муқоисавӣ оид ба андозҳо.

Ба шахсе, ки ба мақомоти андоз барои бақайдгирӣ бо мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда (бекор кардани бақайдгирӣ ё тағйир додани ном) бо ариза ва ҳучҷатҳои дахлдор муроҷиат менамояд, забонхат оид ба қабули ҳучҷатҳо дар шакли замимаи №2 ба Дастурамали мазкур овардашуда дода мешавад.

Мисол: ҶДММ «Бахтиёр» ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда дар қайд буд ва дар натиҷаи азнавташкилёбӣ (муттаҳид, ҳамроҳ, тақсим, чудо кардан, табдил додан) дар заминаи вай ҶДММ «Давлат» бунёд шуд, ки тибқи ҳуҷҷатҳои таъсисдиҳиаш вориси ҳуқуқи ҶДММ «Бахтиёр» аст. Барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ҶДММ «Давлат» новобаста аз ҳаҷми амалиётҳои андозбандишавандааш (таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо) аз рӯзи ба қайд гирифтани дар мақоми андоз дар давоми 10 рӯз уҳдадор аст барои ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифтани ариза пешниҳод намояд.

4. БАҚАЙДГИРӢ

9. Шахсе, ки чиҳати бақайдгирӣ барои андоз аз арзиши иловашуда ариза медиҳад, ба ариза ҳуҷҷатҳои зерин илова менамояд:

- нусхаҳои шиносномаҳои роҳбар ва сармуҳосиб;
- нусхаи Иқтибос аз Феҳристи ягонаи давлатӣ;
- санади муқоисавӣ доир ба андозҳо;

- дигар ҳуҷҷатҳои зарурие, ки ҳолати зиёд шудани ҳаҷми даромади умумии шахсро аз ҳадди бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда тасдиқ мекунад.

10. Ариза чиҳати бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда мувофиқи шакли дар замимаи №3 Дастурамали мазкур овардашуда дода мешавад.

11. Ҳангоми додани ариза чиҳати бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда мақомоти андоз вазифадоранд чунин шахсро дар феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта, дар давоми 10 рӯзи баъди супоридани ариза ба ӯ дар хусуси аз рӯи андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шудани Шаҳодатнома (Замимаи №4) диҳанд ва дар он номи пурра (насаб, ном ва номи падар), суроғи ҳуқуқӣ (маҳалли истиқомат) ва маълумоти дигар дар бораи андозсупоранда, санаи додани шаҳодатнома, санае, ки аз он бақайдгирӣ эътибор пайдо мекунад ва рақами мушаххаси андозсупорандаро зикр намоянд.

12. Варақаи шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда варақаи ҳисоботии қатъӣ мебошад ва он ба андозсупоранда ройгон дода мешавад.

Силсила ва рақамҳои Шаҳодатнома инҳоро инъикос менамоянд: рамзи аввал - вазъи андозсупоранда (“U”-шахси ҳуқуқӣ, муассисаи доимии ғайрирезидент, “N” - ғайрирезидент), дурақами минбаъда рамзи нозироти андоз ва 6 рақами боқимонда рақамҳои тартибии бақайдгирии андозсупорандаи андоз аз арзиши иловашударо муайян менамоянд.

13. Ҳангоми додани ариза чиҳати бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда мақомоти андоз вазифадоранд чунин шахсро дар феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта, дар давоми 10 рӯзи баъди супоридани ариза ба ӯ дар хусуси аз рӯи андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шудани шаҳодатнома диҳанд ва дар он номи пурра (насаб, ном ва номи падар), суроғи ҳуқуқӣ (маҳалли истиқомат)

ва маълумоти дигар дар бораи андозсупоранда, санаи додани шаҳодатнома, санае, ки аз он бақайдгирӣ эътибор пайдо мекунад ва рақами мушаххаси андозсупорандаро зикр намоянд.

Шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашударо андозсупоранда бо худ нигоҳ медорад ва ҳангоми бекор шудани бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда онро бояд ба мақомоти андози дахлдор баргардонад.

Мақоми андозе, ки аризаро барои бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда қабул менамояд, дар давоми 10 рӯз асоснокии онро дида мебарояд ва дар ҳолати ба боби мазкур мутобиқат намудани он ба андозсупоранда шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашударо медиҳад. Дар ҳолати рад намудан ба суроғи аризадиханда радномаи асоснок ирсол менамояд.

14. Дар ҳолати гум шудани Шаҳодатномаи бақайдгирӣ доир ба андоз аз арзиши иловашуда, аз ҷониби мақоми бақайдгиранда ба ин гуна андозсупоранда нусхаи (дубликати) Шаҳодатнома дар бораи бақайдгирӣ дода мешавад. Барои ин амал андозсупоранда ӯҳдадор аст ҳуҷҷатҳои зеринро пешниҳод намояд:

- ариза дар бораи гирифтани нусхаи (дубликати) Шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба супорандаи андоз аз арзиши иловашуда (Замимаи №4);

- нусхаи эълон дар рӯзномаҳои даврӣ бо қайди рақами тартибии Шаҳодатнома.

15. Бақайдгирӣ дар яке аз санаҳои зерин вобаста аз он, ки кадоме аз онҳо пештар фаро мерасад, эътибор пайдо мекунад:

а) ҳангоми бақайдгирии ҳатмӣ – аз 1-уми январӣ соли тақвими гузариш ба низоми умумии андозбандӣ;

б) ҳангоми ба низоми умумии андозбандӣ ихтиёран гузаштани истехсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ – аз 1-уми январӣ соли тақвими гузариш ба низоми умумии андозбандӣ;

в) нисбат ба вориси ҳуқуқӣ – аз лаҳзаи ба даст овардани ҳуқуқ.

16. Мақомоти андоз феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашударо, ки он дар бораи ҳамаи шахсони барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда бақайдгирӣфташуда маълумоти муфассалро дар бар мегирад пеш мебарад.

17. Феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашуда, ки дар Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон бо барномаи махсуси компютерӣ бурда мешавад, дорои чунин маълумотҳо мебошад:

- рақами ягонаи мушаххас (РЯМ);

- рақами мушаххаси андозсупоранда (РМА);

- номи пурраи андозсупоранда;

- суроғи ҳуқуқӣ;

- санаи бақайдгирӣ;

- силсилаи шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба ААИ;

- рақами шаҳодатнома оид ба ААИ.

Ба Феҳрист ҳама намуди маълумотҳо вобаста ба тағйирёбии фаъолияти супорандаи андоз аз арзиши иловашуда аз ҷониби шахсони мутасаддӣ, ки бо фармоиши роҳбари аввали мақомоти андоз тасдиқ мегарданд, ворид карда мешавад.

18. Агар шахс уҳдадор бошад, ки барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шавад ва ӯ барои бақайдгирӣ сари вақт ариза навода бошад, мақомоти андоз бо ташаббуси худ андозсупорандаро ба қайд гирифта, тибқи тартиби муқаррарнамудаи қонунгузорӣ ӯро ба ҷавобгарӣ кашида, ба вай ҳуҷҷатҳои дахлдор мефиристанд.

Мисол: ҶСК “Акмал” дар давраи аз 01.05.2012 то 15.02.2013 ба маблағи 670 ҳазор сомонӣ даромади умумӣ ба даст овард, аз он ҷумла дар моҳи ҳисоботии январи соли 2013 150 ҳазор сомонӣ. Ҷамъияти мазкур уҳдадор буд аризаро барои бақайдгирӣ ба мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда то 10 январи соли 2013 пешниҳод намояд. Аммо аризаро барои бақайдгирӣ ба мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда пешниҳод накард. Ин далелро 15 феввали соли 2013 мақоми андоз ҳангоми қабули ҳисоботҳо ошкор намуд. Дар ин ҳолат мақоми андоз ҶСК “Акмал”-ро барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда аз 1 январи соли 2013 ба қайд гирифта, бо назардошти риояи муқаррароти моддаи 162 Кодекси андоз ба вай Шаҳодатномаи супорандаи андоз аз арзиши иловашуда месупорад. Ҷамъият барои даромади аз 1 январ то 31 январи соли 2013 гирифтааш бо андоз аз арзиши иловашуда бо назардошти ҷарима ва фоизҳо мавриди андозбандӣ қарор дода мешавад. Дар оянда андозсупоранда уҳдадор аст мустақилона андоз аз арзиши иловашударо ҳисоб ва пардохт намояд.

5. БЕКОР КАРДАНИ БАҚАЙДГИРӢ

19. Андозсупоранда вазифадор аст ҷиҳати бекор кардани бақайдгирӣ бо мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда бо ариза тибқи намунаи дар Замимаи №6 овардашуда мурочиат намояд, агар ҳамзамон шартҳои зерин иҷро гарданд:

а) аз рӯи ҷамбасти соли гузаштаи тақвимӣ даромади умумии андозсупорандае, ки низоми умумии андозбандиро истифода менамояд, аз 500 ҳазор сомонӣ кам шуда бошад;

б) пас аз гузариши охирин ба низоми умумии андозбандӣ 3 соли тақвимӣ гузашта бошад.

Ба ариза ҳуҷҷатҳои зерин илова карда мешаванд:

- ҳисобот оиди сарфи ҳисобнома-фактураҳо аз рӯи андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо ва баргардонидани ҳисобнома-фактураҳои истифода нашуда ва ё бекор гардида (дар ҳолати дар бақия мавҷуд будани ҳисобнома-фактураҳои андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо, ҳисобнома-фактураҳои истифоданашуда);

- эълומияи ҷамъбасти андоз аз арзиши иловашуда;

- санади муқоисавӣ;

- нусхаи аслии Шаҳодатномаи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда.

20. Бекор кардани бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда аз 1-уми январи соли тақвими ҳамзамон бо гузаштан ба низоми махсуси андозбандӣ эътибор пайдо мекунад ва ба андозсупоранда Иқтибос оид ба аз Феҳристи давлатии супорандагони андоз аз арзиши иловашуда хориҷ намудани супорандаи андоз аз арзиши иловашуда тибқи замимаи №7 ба Дастурамали мазкур дода мешавад.

Мисол: Дар соли 2011 супорандаи низоми соддакардашудаи андозбандӣ ба низоми умумии андозбандӣ гузашт ва то соли 2013 супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб мерафт. Бо ҷамъбасти соли 2013 даромади ин супорандаи низоми умумии андозбандӣ аз рӯи усули ҳисобу замунӣ 450,0 ҳ. сомониро ташкил намуд. Мутобиқ ба талаботи банди 18 ҳамин Дастурамал ва қисми 3 моддаи 291 Кодекси андоз андозсупорандаи мазкур уҳдадор аст на дертар аз 10 январи соли 2014 оид ба гузариш аз низоми умумии андозбандӣ ба низоми соддакардашуда, инчунин барои бекор намудани бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ариза диҳад.

Дар ин ҳолат гузариш аз низоми умумии андозбандӣ ба низоми соддакардашудаи андозбандӣ ва бекор намудани Шаҳодатномаи супорандаи андоз аз арзиши иловашуда аз 1 январи соли 2014, яъне дар як вақт анҷом дода мешавад.

Мутобиқи муқаррароти моддаи 327 Кодекси андоз дар ҳолате, ки андозсупоранда дар низоми умумии андозбандӣ аз 3 сол кам қарор дошта бошад ва даромади умумиаш дар соли 2012 аз 500 ҳазор сомонӣ кам бошад, ин андозсупоранда дар низоми умумӣ ҳамчун супорандаи андоз аз арзиши иловашуда буданро идома медиҳад.

Мисол: Агар ҶДММ “Лола” аз санаи 01.01.2011 ба низоми умумии андозбандӣ гузашта, вале даромади умумии ҷамъият дар соли 2012 аз 500 ҳазор сомонӣ бештар нашуда бошад, бо назардошти он, ки пас аз гузариши охири ба низоми умумии андозбандӣ 3 соли тақвими нагузаштааст, он ҳуқуқи ба низоми соддакардашуда гузаштанро надорад ва андозсупоранда дар низоми умумии андозбандӣ фаъолият карданро идома дода, ҳуқуқи аз қайди ААИ бекор шуданро надорад.

21. Дар сурати барҳам дода шудани шахси ҳуқуқӣ (қатъ гардидани фаъолияти муассисаи доимии ғайррезидент), ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мебошад, чунин шахс бояд аз рӯзи аз феҳристи андозсупорандагон хориҷ шуданаш аз қайди андоз аз арзиши иловашуда (яъне бекор кардани бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда нисбат ба ин шахс эътибор пайдо мекунад) бароварда шавад.

22. Агар бақайдгирии шахс барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда бекор карда шавад, мақомоти андоз уҳдадоранд номи (насаб, ном ва номи падари) шахс ва дигар маълумотро дар бораи вай аз феҳристи супорандагони андоз аз арзиши иловашуда хориҷ намоянд, инчунин шаҳодатномаи додашударо дар бораи бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда мувофиқи ҳамин боб аз ӯ гиранд.

23. Бекор намудани бақайдгирӣ барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда мутобиқи боби 5 Дастурамали мазкур анҷом дода мешавад.

6. ОБЪЕКТҲОИ АНДОЗБАНДӢ

24. Объектҳои андозбандии андоз аз арзиши иловашуда амалиёти андозбандишаванда ва воридоти андозбандишаванда мебошанд.

25. Тахвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо, ба истиснои тахвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳое, ки аз андоз аз арзиши иловашуда озод буда, дар доираи фаъолияти соҳибкорӣ анҷом дода мешаванд, агар онҳо мутобиқи бобҳои 14 ё 15 Дастурамали мазкур дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷрошаванда эътироф гарданд, амалиёти андозбандишаванда мебошанд. Амалиёти андозбандишаванда мутобиқи боби 15 Дастурамали мазкур хизматрасониҳо ё иҷрои корҳои берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷомдодашударо дар бар намегирад.

Мисол: ҚСП «А» резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар тавозуни худ объекти ғайриманкул – бино, ки дар ҳудуди давлати хориҷӣ ҷойгир шудааст, дорад. Ҳангоми фуруши бинои мазкур маҳали фуруш ҳудуди давлати хориҷи ба ҳисоб меравад. Бинобар ин, фуруши ин объекти ғайриманкул амалиёти андозбандишаванда намебошад.

26. Агар андозсупоранда молхоро (корхоро, хизматрасониҳоро) бо пардохти андоз аз арзиши иловашуда харад ва маблағи дахлдорро ба ҳисоб гирад (ё ҳуқуқи ба ҳисоб гирифтаниро дошта бошад), истифодаи чунин молҳо (иҷрои корҳо, хизматрасониҳо) ё натиҷаи истифодаи молҳо (иҷрои корҳо, хизматрасониҳо) барои фаъолияти ғайресоҳибкорӣ амалиёти андозбандишаванда ҳисобида мешавад.

27. Тахвили молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳои андозсупоранда ба кормандони худ ва ҳар шахси дигаре, ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда намебошанд, аз ҷумла ройгон, амалиёти андозбандишаванда мебошад.

Мисол: ҚСК «Сафар» аз ноҳияи Варзоб, ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб меравад дар моҳи майи соли 2013 дар шакли кӯмак ба кормандони худ 2 тона рағани растаниро ройгон тақсим кард, ки нархи бозории он 20 000 сомониро ташкил намуд. Барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда амалиёти мазкур амалиёти андозбандишаванда ҳисобида мешавад ва Ҷамъият уҳдадор аст андоз аз арзиши иловашудаи амалиёти мазкурро аз рӯи нархи бозорӣ ҳисоб кунад.

28. Сарфи назар аз муқаррароти дигари ҳамин боб, тахвили молҳо аз тарафи супорандаи андоз аз арзиши иловашуда, ба истиснои истифодабарии меъёри пасткардашуда, ки ин молхоро дар натиҷаи амалиёти андозбандишавандаи андоз аз арзиши иловашуда харидааст, аммо мутобиқи боби 21 Дастурамали мазкур ҳангоми харидани ин молҳо барои баҳисобгирии маблағи андоз аз арзиши иловашуда ҳуқуқ надошт, ҳамчун амалиёти андозбандишаванда ҳисобида намешавад. Агар ҳангоми харидани молҳо баҳисобгирӣ қисман иҷозат дода нашуда бошад, дар ин сурат андозаи

амалиёти андозбандишаванда мутаносибан ба ҳиссаи баҳисобгирии иҷозатнашуда кам карда мешавад.

Мисол: ҚДММ «Лутфулло» дар моҳи март соли 2013 ба маблағи 118 000 сомонӣ барои истеҳсолот таҷҳизот харидорӣ намуд, ки дар ин ҷо маблағи андоз аз арзиши иловашуда 18 000 сомони ро ташкил кард. Ин маблағи андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб гирифта нашуда буд, чунки мутобиқи моддаи 183 Кодекси андоз баҳисобгирии андоз аз арзиши иловашуда барои чунин таҷҳизоти истеҳлоқшаванда иҷозат дода намешуд. ҚДММ «Лутфулло» дар моҳи августи соли 2013 таҷҳизоти мазкурро ба маблағи 160 000 сомонӣ фурӯхт. Амалиёти мазкур бо андоз андоз аз арзиши иловашуда андозбандӣ карда намешавад, чунки ҳангоми харидорӣ намудани ин таҷҳизот андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб гирифта нашуда буд.

29. Арзиши бастаҳое (зарфҳое), ки бояд тибқи шарт ва мӯҳлатҳои муқарраркардаи шартномаи (қарордоди) таҳвили молҳо баргардонида шаванд, ба истиснои ҳолатҳои фурӯши чакана, ба маблағи андозбандишаванда дохил карда намешавад. Чаканафурӯшон метавонанд ҳаҷми амалиёти андозбандишавандаро ба маблағе, ки онҳо ба сифати ҳаққи ҷуброни баргардонидани бастаҳо (зарфҳо) ба мизочон пардохтанд, кам кунанд.

30. Агар бақайдгирии андозсупоранда бекор карда шавад, молҳои дар лаҳзаи бекоркунӣ дар ихтиёри он қарордошта, ба истиснои истифодаи меъёри пасткардашуда, ҳамчун дар доираи амалиёти андозбандишаванда дар ин лаҳза таҳвилшуда баррасӣ мегарданд.

Мисол: ҚДММ «Саодат», ки фаъолияти асосиаш истеҳсоли нӯшоқиҳои ташнашикан буда, ҳамзамон бо сохтмони хонаи истиқоматӣ машғул шудааст, воридоти мол надоштааст. Дар соли сеюми фаъолият дар низоми умумии андозбандӣ даромади умумиаш аз 500,0 ҳазор сомонӣ кам шудааст. Мувофиқи маълумотҳои баҳисобгирии муҳосибӣ дар санаи бекоркунии супорандаи андоз аз арзиши иловашуда, яъне ба санаи 1 январи соли 2014 дар тавозуни Ҷамъият бақияи молу маҳсулот ба маблағи 200,0 ҳазор сомонӣ мавҷуд буд, аз ҷумла:

- маҳсулоти тайёр (нӯшоқӣ) - 100,0 ҳазор сомонӣ;
- хонаи истиқоматӣ – 100,0 ҳазор сомонӣ.

Ҳангоми бекоркунии ин супорандаи андоз аз арзиши иловашуда дар эълумияи андоз барои моҳи декабри соли 2013 бо мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда нисбати бақияи молҳо андоз аз арзиши иловашуда танҳо аз маблағи 100,0 ҳазор сомонии маҳсулоти тайёр (нӯшоқӣ) ба маблағи 18,0 ҳазор сомонӣ ҳисоб карда мешавад (100 ҳаз. сомони x 18%).

31. Маблағҳои андоз аз арзиши иловашуда, ки то бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда нисбат ба бақияи молҳои харидашуда, ки пештар ҳангоми андозбандӣ аз даромади андозбандишаванда тарҳ карда нашуда буданд, ҳангоми истифодаи меъёри стандартӣ пас аз бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда мувофиқи тартиби пешбининамудаи бобҳои 21 ва 23 Дастурамали мазкур ба ҳисоб гирифта мешаванд.

Мисол: Даромади умумии ҶДММ «Файзулло», ки бо истехсоли равған машғул аст ба санаи 1 январи соли 2013 зиёда аз 500 ҳазор сомони ро ташкил додааст. Ҳангоми гузариш ба низоми умумии андозбандӣ бақияи чигити бо ААИ харидашудааш 15 000 сомонӣ ва ААИ-и он 2700 сомони ро ташкил додааст. Пас аз бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ҶДММ «Файзулло» ҳуқуқ дорад дар асоси ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда (ҳисобнома-фактураи ААИ оиди хариди чигит, ҳуҷҷатҳои хароҷоти чигит, санади бақияи мол ба санаи 01.01.2013 ва ғ.) дар моҳи ҳисоботии яқум 2700 сомонӣ андоз аз арзиши иловашударо (аз ҳисоби чигити харидашуда) ба ҳисоб гирад.

Мисол: Даромади умумии ҶДММ «Зоир», ки бо истехсоли хӯроки умумӣ машғул аст ба санаи 1 январи соли 2013 зиёда аз 500 ҳазор сомони ро ташкил додааст. Бақияи молҳои ӯ дар лаҳзаи гузариш 20 000 сомонӣ аз ҷумла 10 000 сомонии он орд, ки аз беруни кишвар ворид намуда, ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ ба маблағи 1800 сомонӣ ААИ пардохт намудааст ва 10 000 сомонии боқимондаи он дигар маҳсулотҳоро ташкил дода, ААИ-и он 1800 сомони ро ташкил додааст.

Пас аз бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ҶДММ «Зоир» ҳуқуқ дорад (бо пешниҳоди нусхаи эълонияи гумрукӣ) дар моҳи ҳисоботии яқум танҳо 1800 сомонӣ ААИ-и аз ҳисоби орди ворикардшударо ба ҳисоб гирад.

32. Ҳангоми гузариш ба низоми умумии андозбандӣ маблағҳои андоз аз арзиши иловашуда, ки супорандагони андози низоми соддакардшуда барои бақияи молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) харидашон супоридаанд, аз ҷониби ҷунин андозсупорандагон дар давраи яқуми андоз пас аз гузариш ба низоми умумии андозбандӣ доир ба андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоб гирифта мешаванд (қисми 6 моддаи 297 КА ҚТ).

Яъне, маблағҳои андоз аз арзиши иловашуда, ки то бақайдгирӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда нисбати боқимондаи молҳои бо меъёри стандартӣ харидашуда, ки пештар ҳангоми андозбандӣ аз даромади андозбандишаванда тарҳ карда нашуда буданд, ҳангоми истифодаи меъёри стандартӣ пас аз бақайдгирӣ ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда тибқи тартибе, ки Кодекси андоз пешбинӣ намудааст, ба ҳисоб гирифта мешаванд.

33. Дар ҳолати истехсоли молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо аз ашё ва маводи фармоишгар, ҳангоме, ки соҳиби ашё, мавод ва маҳсулоти коркард ҳуди фармоишгар мемонад, амалиёти андозбандишаванда барои коркардкунанда (истехсолкунанда, иҷрокунанда) хизматрасониҳо (корҳо) оид ба коркарди ашё ва мавод барои молҳо (қору хизматрасониҳо) ба ҳисоб меравад.

34. Молҳо ва воситаҳои нақлиёти ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда (ба истиснои молҳои, ки мутобиқи боби 26 Дастурамали мазкур аз андоз аз арзиши иловашуда озод мебошанд), ки мутобиқи қонунгузориҳои гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд дар эълония зикр шаванд, воридоти андозбандишаванда ба ҳисоб мераванд.

7. АРЗИШИ АМАЛИЁТИ АНДОЗБАНДИШАВАНДА ВА АРЗИШИ ВОРИДОТИ АНДОЗБАНДИШАВАНДА

35. Арзиши амалиёти андозбандишаванда дар асоси маблағе (арзише, аз ҷумла дар шакли аслий (натуралӣ)), ки андозсупоранда аз мизоч ё аз ҳар шахси дигар мегирад ё ҳуқуқи гирифтано дорад, аз ҷумла ҳама гуна боҷҳо, андозҳо ва (ё) дигар пардохтҳо, вале бе дарназардошти андоз аз арзиши иловашуда, муайян мегардад.

36. Агар андозсупоранда бар ивази амалиёти андозбандишаванда молҳо, корҳо ё хизматрасониҳоро дастрас намояд ё ҳуқуқи гирифтани онҳоро дошта бошад, арзиши амалиёти андозбандишаванда нархи бозории ин молҳо, корҳо ва хизматрасониҳоро (аз ҷумла ҳама гуна боҷҳо, андозҳо ё дигар пардохтҳо) дар бар мегирад, вале бе дарназардошти андоз аз арзиши иловашуда.

Муомилотҳои мубодилаи молӣ, ки метавонанд субъектҳои хоҷагидор анҷом диҳанд маънои онро доранд, ки барои пардохти молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) фиристодашуда фурӯшанда воситаҳои пулӣ нагирифта ва ягон молу мулк мегирад. Дар ин ҳолат ҳар як тарафи ин шартнома дар яквақт ҳам ба сифати фурӯшанда ва ҳам харидор баромад мекунад.

37. Дар ҳолате, ки агар андозсупоранда бар ивази амалиёти андозбандишаванда ҳеҷ сарвате нагирад ё ҳуқуқи гирифтано надошта бошад, арзиши амалиёти андозбандишаванда ба арзиши бозории молҳои тахвилшуда, корҳои иҷрошуда ё хизматҳои расонидаи андозсупоранда дар рафти чунин амалиёти андозбандишаванда (аз ҷумла ҳама гуна боҷҳо, андозҳо ва дигар пардохтҳо) баробар аст, вале бидуни андоз аз арзиши иловашуда.

*Мисол: ҚСП «Сомон» ба корхонаи фаръии ҚДММ «Зафар» 10 тонна орди гандумии навъи якумро ба тариқи ройгон медиҳад. Арзиши аслии 1 тонна орди гандумии навъи якум барои ҚСП «Сомон» 2000 сомони ро ташкил дод, ки дар ин давра нархи бозории 1 тонна орди гандумии навъи якум 2800 сомони ро ташкил мекунад. Барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда арзиши амалиёти андозбандишаванда нархи бозории орди гандумии навъи якум мебошад, ки бе назардошти андоз аз арзиши иловашуда 23729 сомони ро ташкил мекунад $((2\ 800 \cdot 10) / 1,18)$, ки аз он бояд андоз аз арзиши иловашуда ба маблағи 4271 сомони (23729 * 18%) ҳисоб карда шавад.*

*Мисол: ҚДММ «Азия» бинои хонаи кӯдаконро ройгон таъмир намуд. Арзиши корҳои сохтмонӣ бе назардошти андоз аз арзиши иловашуда 20 000 сомони ро ташкил намуд. Дар мисоли мазкур гарчанде, ки ҚДММ «Азия» бар ивази амалиёти андозбандишаванда (иҷрои корҳои сохтмонӣ) ягон молҳои арзишноқ намегирад ё ҳуқуқи гирифтано надорад, уҳдадор аст андоз аз арзиши иловашударо аз рӯи амалиёти мазкур ба андозаи 1000 сомони (20 000 * 5%) ҳисоб кунад.*

38. Дар сурати бо мақсадҳои ғайритиҷоратӣ истеъмол ё истифода бурдани молҳо (корҳо ё хизматрасониҳо) тибқи банди 25 Дастурамали мазкур, инчунин ҳангоми тахвили молҳо (иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо) ба

ҳама гуна шахсон, инчунин кормандони худ мувофиқи банди 27 Дастурамали мазкур, арзиши амалиёти андозбандишаванда ба нархи бозории ин молҳо, корҳо ва хизматрасониҳо (аз ҷумла ҳама гуна бочҳо, андозҳо ва дигар пардохтҳо) баробар аст, вале бидуни андоз аз арзиши иловашуда.

Мисол: ҚДММ «Ховар» супорандаи андоз аз арзиши иловашуда буда, дар моҳи январи соли 2013 бо мақсадҳои минбаъд ба фурӯш баровардан ба маблағи 100 000 сомонӣ аз хориҷи кишвар ба ҷумҳурӣ масолеҳи сохтмонӣ ворид намуд, ки 18 000 сомони андоз аз арзиши иловашуда ба буҷет пардохташударо дар ҳамин моҳ ба ҳисоб гирфтааст. Лекин дар моҳи апрели соли 2013 як қисми масолеҳи сохтмонии харидашударо ба маблағи 15 000 сомонӣ барои таъмири бӯстонсаро, ки дар ихтиёри Ҷамъият мебошад, истифода намудааст, яъне барои мақсадҳои ғайритиҷоратӣ (фароғатӣ) истифода шудааст.

Дар мисоли мазкур ҚДММ «Ховар» уҳдадор аст андоз аз арзиши иловашударо барои тахвили масолеҳи сохтмонӣ, ки барои таъмири бӯстонсаро харҷ шудааст ҳисоб кунад. Дар ин ҳолат арзиши амалиёти андозбандишаванда ба нархи бозории масолеҳи харҷшуда баробар мебошад. Фарз мекунем, ки дар моҳи апрели соли 2013 нархи бозории масолеҳи сохтмонӣ, ки барои таъмири бӯстонсаро истифода шудаанд 18 880 сомони ташкил дод, дар ин ҳолат арзиши амалиёти андозбандишаванда барои ҚДММ «Ховар» 16 000 сомони (18880/1,18) ташкил медиҳад, ки дар ин ҳолат маблағи андоз аз арзиши иловашуда дар эълумияи андоз барои моҳи апрели соли 2013 ҳисобшаванда 2 880 сомони ташкил ($16\,000 \cdot 18\%$) мекунад.

39. Ҳангоми тахвили мол бо шарт пардохти ба муҳлатҳо ҷудошуда арзиши амалиёти андозбандишаванда мутобиқи банди 35 ҳамин Дастурамал бо дарназардошти тамоми маблағҳои пардохтшаванда мувофиқи ҷадвали пардохти ба муҳлатҳо ҷудошуда, ки дар шартнома муқаррар шудааст, муайян карда мешавад.

Мисол: Мағозаи «Волна» ба шахраванд Сафарова яхдонро бо нархи 1600 сомонӣ бо пардохт ба муддати 12 моҳ фурӯхт. Мутобиқи шартҳои шартнома ва ҷадвали пардохтҳо пардохти якум 400 сомонӣ ва пардохтҳои минбаъда 100 сомонӣ дар як моҳ муқаррар гардидааст. Арзиши амалиёти андозбандишаванда барои мағозаи «Волна» аз тахвили моли мазкур дар ҳолати пардохти якум – 400 сомонӣ ва дар моҳҳои минбаъда – 100 сомони ташкил медиҳад.

Мутобиқи талаботи моддаи 488 Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯи шартномаи хариду фурӯш як тараф (фурӯшанда) уҳдадор мешавад ашёро (молро) ба моликияти тарафи дигар (харидор) диҳад ва харидор уҳдадор мешавад ин молро гирад ва барои он маблағи пулии муайяно (нахро) пардохт кунад. Дар асоси моддаи 524 Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шартномаи хариду фурӯш метавонад пардохти мол баъд аз вақти муайяни пас аз ба харидор додани он (фурӯши мол бо қарз) пешбинӣ карда шавад, дар ин ҳолат дар шартномаи фурӯши мол бо

қарз метавонад, ки пардохти мол бо муҳлатҳо пешбинӣ карда шавад. Моли бо қарз фурӯхташуда, аз лаҳзаи додани он ба харидор ва то пардохти он барои таъмини иҷрои уҳдадорихои харидор оид ба пардохти мол дар харидор ҳамчун ба гаравмондашуда эътироф карда мешавад.

40. Ҳангоми фурӯши (бегона кардани) молу мулки ба гарав гузошташуда арзиши чунин амалиёти андозбандишавандаи гаравдиҳанда бо дарназардошти арзиши бозории молу мулки ба гарав гузошташудаи фурӯхташаванда (бегонашаванда) бидуни илова намудани андоз аз арзиши иловашуда ба арзиши молу мулки (молҳои) ба гарав гузошташуда муайян мегардад.

Мисол: ҚСК «Бонки Эсхата» ба корхонаи истеҳсолии ҚДММ «Симбод» бар ивази маҳсулоти тайёри дар анборбудаи ба гаравгузошташудаи арзишаш 150 000 сомонӣ ба маблағи 100 000 сомонӣ қарз медиҳад. Мутобиқ ба он, ки ҚДММ «Симбод» маблағи қарз 100 000 сомонӣ ва фоизҳои ҳисобшудаи қарз ба андозаи 20 000 сомониҳо баргардонида натавонист тарафҳо оид ба руйпӯш намудани қарз ва фоизҳо аз ҳисоби арзиши молу мулки багаравмондашуда 120 000 сомонӣ ба мувофиқа омаданд. Дар ин ҳол, нархи бозории ба моликияти Бонк додашудаи молу мулки багаравмондашуда ба назардошти андоз аз арзиши иловашуда 170 000 сомониҳо ташкил медиҳад. Дар ин ҳолат ҚДММ «Симбод» уҳдадор аст андоз аз арзиши иловашударо аз рӯи ин амалиёт аз нархи бозории молу мулки бегонашуда, яъне ба андозаи 30 600 сомонӣ ($170\,000 * 18\%$) ҳисоб кунад.

41. Арзиши воридоти андозбандишаванда арзиши гумрукии молҳо, ки мутобиқи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад, инчунин чамъи маблағи боҷи гумрукӣ ва андозҳои мебошад, ки ҳангоми воридоти молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд супорида шаванд, аммо бидуни андоз аз арзиши иловашуда.

Вақти воридоти молҳо ва воситаҳои нақлиёт мутобиқи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

8. ТАСҲЕҲИ АМАЛИЁТИ АНДОЗБАНДИШАВАНДА

42. Тасҳеҳи муомилоти андозбандишаванда нисбати амалиёти андозбандишавандаи андозсупоранда дар ҳолатҳои зерин татбиқ мегардад:

- бекор кардани амалиёт ё тағйир ёфтани хусусияти он;
- тағйир ёфтани арзиши амалиёти андозбандишаванда;
- тағйир ёфтани чуброни мувофиқашуда барои амалиёт бо сабаби пастшавии нарх ва бо ҳар гуна сабабҳои дигар;
- пурра ё қисман баргардонидани молҳо ба андозсупоранда (қабул накардани корҳо ё хизматрасониҳои анҷомдодаи андозсупоранда);
- тарҳи қарзҳои безътимод (шубҳанок) мувофиқи моддаи 115 Кодекси андоз.

Мисол: Супорандаи андоз аз арзиши иловашудаи меъёри стандартӣ санаи 20 июни соли 2013 бо харидор оид ба таҳвили молҳо шартнома баст, ки

арзиши он бо назардошти андоз аз арзиши иловашуда – 118 000 сомони ро ташкил менамояд. Дар ин чо маблағи андоз аз арзиши иловашуда 18 000 сомони ро ташкил мекунад. Мутобиқи шартҳои шартнома пешбинӣ шудааст, ки харидор ба фурушанда 50 % пешпардохтро аз ҳисоби таҳвили дар пешистода ва боқимондаи 50%-ро дар муддати 7 рӯз баъд аз гирифтани молҳо пардохт мекунад ва фурушанда уҳдадор аст молҳоро дар муддати 10 рӯзи тақвимӣ аз лаҳзаи гирифтани пардохти якум фиристонад.

Харидор 28 июни соли 2013 ба Фурушанда пардохтро аз ҳисоби таҳвили дарпешистода ба андозаи 59 000 сомонӣ бо назардошти андоз аз арзиши иловашуда гузаронид. Фурушанда дар ҳуди ҳамин рӯз фиристонидани ҳамаи молҳоро анҷом дод ва таҳвили мазкурро дар эълومияи андоз аз арзиши иловашудаи моҳи июни соли 2013 ба маблағи 118 000 сомонӣ бо назардошти андоз аз арзиши иловашуда инъикос кард. Лекин, Харидор бо ғайриқаноатбахш будани сифати мол 20 июли соли 2013 ба Фурушанда нисфи молҳои гирифташударо баргардонд ва аз нав ҳисоб кардани арзиши таҳвилро талаб намуд. Бо ин сабаб Фурушанда ҳуқуқ дорад гардиши андозбандишавандаро ба маблағи баргардонидани молҳо 59 000 сомонӣ бо назардошти андоз аз арзиши иловашуда тасҳеҳ диҳад ва тасҳеҳи дахлдорро дар эълумияи андоз аз рӯи андоз аз арзиши иловашуда барои моҳи июли соли 2013 дохил кунад. Дар ин ҳолат Фурушанда ҳуқуқ дорад тибқи банди 97 Дастурамали мазкур маблағи андоз аз арзиши иловашударо ба баҳисобгирӣ (ба камунӣ) ба андозаи 9 000 сомонӣ ($59\,000 * 18/118$) дар эълумияи андоз барои моҳи июли соли 2013 инъикос намояд.

Мисол: Андозсупоранда дар моҳи март ба тариқи қарз ба маблағи 118 ҳазор сомонӣ, аз ҷумла андоз аз арзиши иловашуда - 18 ҳазор сомонӣ мол таҳвил намуд. Ҳамзамон ба харидор имконият дода шуда буд, ки дар ҳолати то 10 апрел пардохт намудани маблағ ба вай 10% таҳфиф дода мешавад. Харидор маблағро 8 апрел супорид ва таҳфифро гирифт. Дар ин маврид Андозсупоранда бояд дар моҳи апрел тасҳеҳи амалиёти андозбандишавандаро ба маблағи 10 ҳазор сомонӣ, аз ҷумла андоз аз арзиши иловашуда - 1,8 ҳазор сомонӣ гузаронад.

43. Агар андозсупоранда дар натиҷаи яке аз сабабҳои дар банди 42 ҳамин Дастурамал пешбинишуда ҳисобнома – фактура оид ба андоз аз арзиши иловашуда пешниҳод кунад, ки дар он маблағи андоз аз арзиши иловашуда нодуруст нишон дода шуда бошад ё дар эълумияи андоз аз арзиши иловашуда маблағи андоз аз арзиши иловашударо нодуруст зикр карда бошад, пас мувофиқи бандҳои 97 ва 105 Дастурамали мазкур тасҳеҳ гузаронида мешавад.

44. Тасҳеҳи амалиёти андозбандишаванда дар асоси ҳисобнома – фактураи иловагӣ оид ба андоз аз арзиши иловашуда ё дигар ҳуҷҷатҳо, ки фаро расидани ҳолатҳои дар банди 42 ҳамин Дастурамал пешбинишударо баъди содир гардидани амалиёти ибтидоии андозбандишаванда тасдиқ менамоянд, гузаронида мешавад.

9. АНДОЗБАНДИИ БОРКАШОНИИ БАЙНАЛМИЛАЛӢ ВА ТРАНЗИТӢ

45. Хизматрасониҳои нақлиётӣ ё дигар хизматрасониҳо ё иҷрои корҳои бевосита марбут ба ҳамлу нақли байналмилалӣ борҳо ва мусофирон, инчунин тахвили сӯзишворию равғанҳои молиданӣ ва дигар маводи истеъмолӣ, ки ба дохили киштии ҳавоии худӣ ва (ё) хориҷӣ барои истеъмол ҳангоми парвозҳои байналмилалӣ бор карда мешаванд, аз андоз аз арзиши иловашуда озод мебошанд.

Таҳти мафҳуми ҳамлу нақли байналмилалӣ кашондани бор ва мусофирон фаҳмида мешавад, ки маҳалли ҳаракат ё маҳалли таъиноти онҳо (яке аз ин маҳалҳо) берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорад.

46. Барои мақсадҳои ҳамин боб ба корҳо ва хизматрасониҳо, ки бинобар ҳамлу нақли байналмилалӣ анҷом дода мешаванд, инҳо дохил мешаванд:

а) корҳо, хизматрасониҳои нақлиётӣ (боркашонӣ, ҳамлу нақл), борбардорӣ, борфарорӣ, азнавборкунӣ, ирсоли молҳои, ки аз (ба) қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол дода мешаванд, инчунин молҳои, ки тавассути қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ба тариқи транзит интиқол дода мешаванд;

б) корҳо, хизматрасониҳои нақлиётӣ вобаста ба интиқоли почта, мусофирон, бағоч аз (ба) қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, ба истиснои даромадҳо аз хизматрасониҳои вобаста ба фурӯши чиптаҳои ҳавопаймо дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хатсайрҳои ҳавоии байналмилалӣ мутобиқи шартномаҳои комиссия, супориш ё дигар шартномаҳои шабех, новобаста ба шакли бастанӣ онҳо;

в) хизматрасонии техникӣ, тичоратӣ, аэронавигатсионӣ, фурудгоҳии хатсайрҳои байналмилалӣ ҳавоӣ, ба истиснои даромадҳо аз хизматрасониҳо оид ба фурӯши чиптаҳои ҳавопаймо дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ба хатсайрҳои ҳавоии байналмилалӣ мутобиқи шартномаҳои комиссия, супориш ё дигар шартномаҳои шабех, новобаста ба шакли бастанӣ онҳо.

Мисол: ҚДММ «Парвоз» (комиссионер) дар доираи шартномаи басташудаи комиссияи дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон чиптаҳои ҳавопаймоии ширкати ҳавопаймоии Туркиро (комитент), ки хатсайрҳои ҳавоии байнаимилалиро анҷом медиҳад, мефурӯшад. ҚДММ «Парвоз» барои хизматҳои худ подошпулии комиссияи дар шакли фоизҳо аз арзиши чиптаҳои ҳавопаймоӣ фурӯхташуда мегирад. Дар мисоли мазкур хизматрасониҳои ҚДММ «Парвоз», ки аз рӯи хизматрасониҳо доир ба фурӯши чиптаҳои ҳавопаймоии хатсайрҳои баналмилалӣ иборат буда, ба талаботи банди 45 Дастурамали мазкур, яъне ба хизматҳои боркашонии байналмилалӣ дохил намешаванд бинобар ин, бо андоз аз арзиши иловашуда бо меъёри 18 фоиз андозбандӣ карда мешаванд.

Мисол: ҚСК «Тоҷик Эйр» ба иҷрои корҳои бевосита марбут ба ҳамлу нақли бор ва мусофиркашонӣ машғул мебошад. Бо назардошти он, ки ширкати мазкур дар фаъолияти худ хизматрасониҳои ҳамлу нақли борро

анҷом медиҳад (ширкатҳои ҳавопаймоӣ) ва ё дар ихтиёри худ киштии ҳавоӣ ва дигар техникаву таҷҳизоте, ки бевосита барои ба амал баровардани ҳамлу нақли байналмилалӣ истифода мешударо дорад, метавонад аз имтиёзи пешбинишудаи банди мазкур истифода намоянд. Инчунин барои ин, бояд маҳали ҳаракат ё маҳали таъиноти онҳо (яке аз ин маҳалҳо) берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дошта, шартнома оид ба иҷрои корҳо, хизматрасониҳо бевосита бо таҳвилкунандаи молҳои содиротӣ (содиркунандаи молҳо) ё бевосита бо қабулкунандаи (фармоишгари) корҳо, хизматрасониҳои боркашонӣ, мусофиркашонӣ баста шуда бошад.

Дигар ширкатҳои, ки талаботҳои шартҳои дар боло пешбинишударо иҷро карда наметавонанд ҳуқуқи имтиёзҳои, ки нисбати ҳамлу нақли бор ва мусофиркашонии байналмилалӣ, инчунин таҳвили масолеҳи сӯзишворию рағанҳои молиданӣ ва дигар маводи истеъмолӣ, ки ба дохили киштии ҳавоии худӣ ва (ё) хоричӣ барои истеъмол ҳангоми парвозҳои байналмилалӣ бор карда мешаванд, пешбинӣ шудаанд, надоранд.

47. Дар ҳолати иҷрои корҳо ва хизматрасониҳои дар сарҳати якуми банди 45 ҳамин Дастурамал пешбинишуда, озод намудан аз андоз аз арзиши иловашуда ҳангоми риояи шартҳои зерин татбиқ мегардад:

а) мавҷудияти шартнома (қарордод) оид ба иҷрои корҳо, хизматрасониҳо, ки бевосита бо таҳвилкунандаи молҳо баста шудааст;

б) ба расмият даровардани боркашонӣ бо ҳуччатҳои ягонаи байналмилалии боркашонӣ;

в) нисбат ба борҳои транзитӣ – мавҷудияти эълумияи боркашонии гумрукии молҳои, ки ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид карда шуда, таҳти низоми транзит ба расмият дароварда шудаанд.

48. Дар ҳолати иҷро намудани корҳо ва хизматрасониҳои дар сарҳатҳои дуюм ва сеюми банди 45 ҳамин Дастурамал пешбинишуда, озод намудан аз андоз аз арзиши иловашуда дар сурати риояи намудани шартҳои зерин татбиқ мегардад:

а) мавҷуд будани шартнома (қарордод) оид ба иҷрои корҳо, хизматрасониҳо, ки бевосита бо қабулкунандаи (фармоишгари) корҳо, хизматрасониҳои номбаршуда баста шудааст;

б) барасмиятдарории боркашонӣ бо ҳуччатҳои ягонаи байналмилалӣ.

49. Интиқол ва хизматрасонии борфиристониҳои транзитие, ки дар сарҳати сеюми банди 45 Дастурамали мазкур зикр шудаанд, аз андоз аз арзиши иловашуда озод карда мешаванд.

50. Ҳамин боб нисбат ба давлатҳои, ки оид ба хизматрасонии нақлиётӣ ё дигар хизматрасониҳо ё иҷрои корҳои мустақиман вобаста ба боркашонӣ ва мусофиркашонии байналмилалӣ ба Ҷумҳурии Тоҷикистон низоми андозбандӣ бо андоз аз арзиши иловашударо истифода мебаранд, татбиқ намегардад.

10. ХУСУСИЯТҲОИ АНДОЗБАНДӢ ҲАНГОМИ ИНТИҚОЛИ МОЛҲО ТАВАССУТИ САРҲАДИ ГУМРУКИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

51. Ҳангоми воридоти молҳо ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон вобаста ба низоми гумрукии интиҳобшуда ва риояи шартҳои он андозбандӣ тибқи тартиби зайл сурат мегирад:

а) ҳангоми таҳти низоми гумрукии иҷозат барои муомилоти озод қарор додани молҳо андоз дар ҳаҷми пурра пардохт мешавад;

б) ҳангоми таҳти низоми гумрукии воридоти такрорӣ қарор додани молҳо андозсупоранда маблағҳои андозҳоеро, ки ӯ аз пардохти онҳо озод шуда буд ё вобаста ба содироти молҳо мутобиқи Кодекси андоз онҳо ба ӯ баргардонида шуда буданд, мувофиқи тартиби муқарраркардаи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мепардозад;

в) ҳангоми таҳти низоми гумрукии транзити гумрукии байналмилалӣ, анбори гумрукӣ, содироти такрорӣ (резспорт), савдои бебоҷ, коркард таҳти назорати гумрукӣ, минтақавӣ озоди гумрукӣ, анбори озод, нобудкунӣ ва даст кашидан аз молҳо ба манфиати давлат, интиқоли захираҳо ва таҳти низомҳои гумрукии махсус қарор додани молҳо андоз супорида намешавад;

г) ҳангоми дар қаламрави гумрукӣ таҳти низоми гумрукии коркард қарор додани молҳои воридшуда, онҳо мутобиқи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз пардохти андозҳо шартан пурра озод карда мешаванд;

д) ҳангоми таҳти низоми гумрукии воридоти муваққатӣ қарор додани молҳо мувофиқи тартиби пешбининамудаи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон озодкунӣ аз пардохти андоз пурра ё қисман анҷом дода мешавад;

е) ҳангоми ворид намудани маҳсулоти коркарди молҳои, ки таҳти низоми гумрукии коркард берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд, мувофиқи тартиби пешбининамудаи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон озодкунӣ аз пардохти андоз пурра ё қисман анҷом дода мешавад;

ё) ҳангоми таҳти низоми гумрукии коркард барои муомилоти озод қарор додани молҳо андоз аз арзиши гумрукии маҳсулоти коркард пардохт мешавад.

52. Ҳангоми содироти молҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон андозбандӣ мувофиқи тартиби зерин амалӣ мегардад:

а) дар сурати таҳти низоми гумрукии содирот берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон баровардани молҳо андоз пардохт намешавад ё маблағҳои пардохтшудаи андоз мувофиқи тартиби пешбининамудаи қонунгузории гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кодекси андоз аз ҷониби мақомоти андози Ҷумҳурии Тоҷикистон баргардонида (ба ҳисоб гирифта) мешавад. Тартиби мазкур инчунин нисбат ба баровардани молҳо берун аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи низоми гумрукии содирот нисбат ба он молҳои, ки дар лаҳзаи содирот таҳти низоми гумрукии анбори гумрукӣ, анбори озод ё минтақавӣ озоди гумрукӣ қарор доранд, истифода бурда мешавад;

б) ҳангоми содироти молҳои ҳориҷии таҳти низоми гумрукии содироти такрорӣ (резспорт) қарордодашуда маблағи андозҳои ҳангоми воридот ба Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохтшуда (бо сабаби гузаштани мӯҳлати ҳатмии мувофиқи қонунгузории гумрук муайяншудаи баровардани молҳои ҳориҷии таҳти низоми содироти гумрукӣ қарордошта) мувофиқи тартиб ва шартҳои

муқаррарнамудаи қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ба андозсупоранда баргардонидани мешавад;

в) ҳангоми содироти молҳо аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқи низомҳои дигари гумруки дар муқоиса бо низомҳои дар сарҳатҳои якум ва дууми ҳамин қисм пешбинигардида озод кардан аз пардохти андоз ва (ё) баргардонидани маблағҳои пардохтшудаи андоз анҷом дода намешавад, агар қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошад.

53. Ҳангоми тавассути сарҳади гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон аз чониби шахсони воқеӣ интиқол гардидани молҳои барои фаъолияти истехсолӣ ё фаъолияти дигари соҳибкорӣ пешбининагардида метавонад тартиби соддакардашуда ё имтиёзноки пардохти андоз истифода гардад. Ҳамзамон арзиши молҳои харидашудаи барои истифодаи шахсӣ пешбинишуда набояд аз маблағи муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон зиёд бошад. Маблағи зиёдатӣ мувофиқи тартиби умумии муқарраршуда (беимтиёз) таҳти андозбандӣ қарор мегирад. Нисбат ба чунин амалиёт татбиқ кардани низоми соддакардашуда ё имтиёзноки андозбандӣ мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон сурат мегирад.

54. Андозсупоранда ҳангоми риоя накардани шартҳои низоми гумрукии интиҳобкардаш дар ҳолатҳои пешбининамудаи қонунгузории гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон маблағи андоз, инчунин фоизҳои ба ин маблағ ҳисобшударо мепардозад.

11. АНДОЗБАНДИИ СОДИРОТИ МОЛҲО

55. Содироти молҳо, ба ғайр аз металлҳои қиматбаҳо ва сангҳои қиматбаҳо, маснуоти заргарӣ аз металлҳои қиматбаҳо ва сангҳои қиматбаҳо, алюминийи аввалия, концентрати металлҳо, оҳанпораи металлҳои сиёҳ ва ранга, металлҳои дигари дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истехсолшаванда, молҳои дар минтақаҳои озоди иқтисодӣ истехсолшуда, нахи пахта, калобаи пахта, пахтаи коркардашуда бо андоз аз арзиши иловашуда аз рӯи меъёри сифр андозбандӣ карда мешавад.

56. Ҳангоми тасдиқ нашудани содироти молҳо мутобиқи Боби 12 Дастурамали мазкур мазкур дар чараёни 90 рӯзи тақвимӣ аз санаи сабти мақоми гумруке, ки рухсати молҳоро таҳти низоми гумрукии содирот анҷом додааст ва ё ҳангоми баровардани молҳо таҳти низоми гумрукии содирот тавассути хатҳои интиқоли қувваи барқ ё бо истифодаи расмиёти эълумияи нопурраи даврагӣ – аз санаи қайди мақоми гумрук, ки барасмиятдарории гумрукиро анҷом додааст, таҳвили ин молҳо бояд бо андоз аз арзиши иловашуда аз рӯи меъёри мусбии дар бандҳои 87-89 Дастурамали мазкур пешбинишуда андозбандӣ гардад.

12. ТАСДИҚИ СОДИРОТИ МОЛҲО

57. Ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи содироти молҳо инҳо мебошанд:

а) шартномаи (қарордоди) таҳвили молҳои содиршаванда;

б) эълomiaи гумрукии бор бо қайди мақоми гумруке, ки иҷозати молҳоро таҳти низоми гумрукии содирот анҷом додааст ва ҳангоми содироти молҳо таҳти низоми гумрукии содирот тавассути хатҳои интиқоли қувваи барқ ё бо истифодаи расмиёти эълomiaи нопурраи даврӣ эълomiaи пурраи гумрукии бор бо қайди мақоми гумруке, ки барасмиятдарории гумрукиро анҷом додааст;

в) нусхаи ҳуҷҷатҳои ҳамроҳикунандаи мол бо қайди мақоми гумруки дар гузаргоҳи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воқеъгардида. Дар ҳолати таҳти низоми гумрукии содирот тавассути хатҳои интиқоли қувваи барқ, инчунин санади қабул ва супоридани молҳо низ пешниҳод карда мешавад;

г) ҳуҷҷатҳои пардохтӣ ва иқтибос аз бонк (нусхаи иқтибос), ки воридоти воқеии даромади асъорро аз таҳвили молҳо ба содирот ба суратҳисобҳои андозсупоранда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ва (ё) ба суратҳисобҳои ӯ дар бонкҳои дар хориҷа воқеъбуда, ки мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон кушода шудаанд, тасдиқ менамоянд.

58. Дар ҳолате, ки агар шартнома (қарордод) ҳисобкуниро бо маблағҳои нақдии пулӣ пешбинӣ карда бошад, андозсупоранда иқтибоси бонкро (нусхаи иқтибосро), ки ба суратҳисоби дар бонки Ҷумҳурии Тоҷикистон ва (ё) ба суратҳисобҳои ӯ дар бонкҳои дар хориҷа воқеъбуда, ки мутобиқи қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон кушода шудаанд, гузаронидани маблағҳои бадастовардаашро тасдиқ мекунад, инчунин нусхаҳои ордери ҳазинавии даромадро, ки воридоти воқеии даромадро (маблағро) аз шахси хориҷӣ - харидори молҳои содиршуда тасдиқ мекунад, пешниҳод менамояд.

59. Дар ҳолати анҷом додани амалиёти иқтисодии хориҷӣ доир ба ивазкунии молҳо (иҷрои корҳо, хизматрасониҳо) андозсупоранда ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи воридоти молҳоро (иҷрои корҳоро, хизматрасониҳоро) ба қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки аз рӯи амалиётҳои зикргардида гирифта шудаанд, инчунин ба ҳисоб гирифтани онҳоро пешниҳод мекунад.

60. Ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи содироти молҳо ба давлатҳои аъзои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил ҳуҷҷатҳои дар бандҳои 57-59 ҳамин Дастурамал пешбинишуда, инчунин нусхаи эълomiaи гумрукии бор мебошанд, ки дар кишвари воридоти молҳои аз қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти низоми содирот баровардашуда ба расмият дароварда шудаанд. Мутобиқи санади ҳуқуқии байналмилалӣ мақоми ваколатдори давлатӣ метавонад тартиби дигари тасдиқи содироти молҳоро ба давлатҳои аъзои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил муқаррар намояд.

61. Ҳангоми содироти минбаъдаи молҳое, ки қаблан берун аз сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти низоми коркард берун аз қаламрави гумруки бароварда шудаанд ё маҳсулоти коркарди онҳо, тасдиқи содирот мутобиқи бандҳои 57-60 ҳамин Дастурамал, инчунин дар асоси ҳуҷҷатҳои зерин анҷом дода мешавад:

а) эълomiaи гумрукии бор, ки мутобиқи он низоми коркард ба низоми содирот тағйир дода мешавад;

б) эълomiaи гумрукии бор, ки таҳти низоми коркарди молҳо берун аз қаламрави гумруки ба расмият дароварда шудааст;

в) нусхаи эълومیяи гумрукии бор, ки хангоми воридоти бор ба қаламрави давлати ҳориҷӣ тахти низоми коркарди молҳо дар қаламрави гумрукӣ (коркарди молҳо тахти назорати гумрукӣ) ба расмият дароварда шуда, мақоми гумруки ин барасмиятдарориро анҷомдода тасдиқ кардааст;

г) нусхаи эълومیяи гумрукии бор, ки тахти низоми гумрукии содирот хангоми баровардани молҳо ё маҳсулоти коркарди онҳо аз қаламрави давлати коркарди мол ба расмият дароварда шудааст ва онро мақоми гумруки барасмиятдароварда тасдиқ кардааст.

62. Бо пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунандаи содироти молҳо ба мақоми андози маҳалли бақайдгирӣ дар давоми 120 рӯзи тақвими аз санаи қайди мақоми гумрукии дар сархати дуёми банди 57 ҳамин Дастурамал пешбинишуда андозсупоранда ҳуқуқ дорад андози мутобиқи банди 56 Дастурамали мазкур ҳисобшударо баргашта гирад. Дар акси ҳол, андозсупоранда барои баргашта гирифтани андозе, ки мутобиқи банди 56 Дастурамали мазкур пардохт шудааст, ҳуқуқ надорад.

13. ВАҚТИ АНҶОМ ДОДАНИ АМАЛИЁТИ АНДОЗБАНДИШАВАНДА

63. Амалиёти андозбандишаванда хангоми пешниҳод кардани ҳисобнома - фактура оид ба андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо нисбат ба ҳамин амалиёт чой дорад, агар ҳамин боб тартиби дигареро пешбинӣ накунад.

Мисол: Андозсупоранда 1 март соли 2013 молро таҳвил кард ва дар санаи 4 март нисбат ба ҳамин амалиёт ҳисобнома-фактураи андоз аз арзиши иловашуда пешниҳод намуд. Дар ин маврид вақти содир шудани амалиёти андозбандишаванда 4 март соли 2013 ба ҳисоб меравад.

64. Агар ҳисобнома - фактураи андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо то ё дар лаҳзаи (рӯзи) амалӣ шудани амалиёти андозбандишаванда пешниҳод карда нашавад, банди 63 ҳамин Дастурамал татбиқ намегардад ва амалиёти андозбандишаванда дар ҳолатҳои зерин чой дорад:

а) дар лаҳзаи қабул, фурӯштан ё супоридани молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо;

б) дар ҳолати таҳвили молҳое, ки ҳамлу нақли молҳоро дар назар дорад, дар лаҳзаи боркунӣ.

Мисол:

- 5 майи соли 2013 шартномаи таҳвили мол баста шудааст;
- 29 майи соли 2013 – фурӯшанда молро ба харидор фиристонд ва дар ҳамин сана мол аз ҷониби харидор қабул карда шудааст, ки оид ба ин санади қабул ва супоридани молҳо ба имзо расонида шудааст;
- 10 июни соли 2013 фурӯшандаи мол ҳисобнома – фактураи андоз аз арзиши иловашударо навишт ва ба харидор пешниҳод намуд;
- 15 август харидор ба фурӯшанда арзиши молро аз рӯи ҳисобнома-фактураи андоз аз арзиши иловашудаи пешниҳодшуда пардохт намуд;

Дар ин мисол амалиёти андозбандишаванда дар моҳи майи соли 2013 чой дорад.

65. Ҳангоме, ки пардохтпулӣ барои таҳвили молҳо, иҷрои корҳо, хизматрасониҳо то фарорасии мӯҳлати дар банди 64 ҳамин Дастурамал пешбинишуда гирифта шуда бошад, пас агар ҳисобнома - фактура оид ба андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо дар давоми панҷ рӯзи баъди пардохт пешниҳод карда нашавад, бандҳои 63 ва 64 Дастурамали мазкур татбиқ карда намешаванд ва амалиёти андозбандишаванда ҳангоми гирифтани пардохтпулӣ чой дорад.

Мисол:

- *10 январӣ соли 2013 шартномаи таҳвили мол баста шуд;*
- *27 феврал харидор барои моли таҳвилшаванда пешпардохти пурраи онро таъмин намуд;*
- *29 май фурӯшанда ба харидор молро фиристонд ва дар ҳамин сана мол аз ҷониби харидор қабул шуда буд, ки оид ба ин санади қабул ва супоридани мол ба имзо расидааст;*
- *10 июни соли 2013 фурӯшандаи мол ҳисобнома-фактураро навишта ба харидор пешниҳод намуд;*
- *15 август харидор ба фурӯшанда арзиши молро аз рӯи ҳисобнома-фактураи андоз аз арзиши иловашудаи пешниҳодшуда пардохт намуд;*

Дар ин мисол амалиёти андозбандишаванда дар моҳи феврари соли 2013 чой дорад.

Мисол:

- *10 январӣ соли 2013 шартномаи таҳвили мол баста шуд;*
- *27 феврал харидор барои таҳвили дар пешистода пешпардохт намуд;*
- *1 март соли 2013 фурӯшандаи мол ҳисобнома-фактураро навишта ба харидор пешниҳод намуд;*
- *29 май фурӯшанда ба харидор молро фиристонд ва дар ҳамин сана мол аз ҷониби харидор қабул шуда буд, ки оид ба ин санади қабул ва супоридани мол ба имзо расидааст;*

Дар ин мисол амалиёти андозбандишаванда дар моҳи март соли 2013 чой дорад.

66. Барои мақсадҳои банди 65 ҳамин Дастурамал, ба истисноии ҳолатҳои пешбинишудаи банди 67 Дастурамали мазкур, агар барои амалиёти андозбандишаванда ду ва ё зиёда аз он пардохтпулӣ гирифта шуда бошад, пас ҳар як пардохтпулии гирифташуда ҳамчун пардохт барои амалиёти алоҳида ба андозаи маблағи пардохт анҷомдодашаванда баррасӣ карда мешавад.

67. Агар хизматрасониҳо мунтазам ё доимӣ анҷом дода шаванд, пас хизматрасониҳо ҳамчун ҳар дафъаина дар лаҳзаи пешниҳоди ҳисобнома барои пардохт вобаста ба ҳар қисми ин амалиёт иҷрошаванда ё агар пардохт барои хизматрасонӣ пештар гирифта шуда бошад, ҳамчун дар лаҳзаи гирифтани пардохт барои ҳар яке аз қисмҳои амалиёт иҷрошуда баррасӣ

карда мешавад. Дар ҳар ҳолат новобаста ба дигар муқаррароти ҳамин боб барои мақсадҳои ҳамин банд ҳисобнома-фактура оид ба андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо (ҳисобнома барои пардохт) бояд барои ҳар моҳ на дертар аз рӯзи 10-уми моҳе, ки бевосита баъди моҳи ҳисоботӣ фаро мерасад, пешниҳод карда шавад. Агар ҳисобнома-фактура (ҳисобнома барои пардохт) дар мӯҳлати зикршуда пешниҳод нагардад, чунин шуморида мешавад, ки хизматрасонӣ дар рӯзи охири моҳи ҳисоботӣ сурат мегирад.

68. Ҳангоми татбиқи банди 26 Дастурамали мазкур лаҳзаи анҷом додани амалиёти андозбандишаванда лаҳзаи оғози истифодабарӣ ё истеъмоли молҳо, корҳо ва хизматрасониҳо доништа мешавад.

69. Дар ҳолати дар банди 27 Дастурамали мазкур пешбинишуда лаҳзаи анҷом додани амалиёти андозбандишаванда лаҳзаи таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасонӣ ба кормандон ва дигар шахсон мебошад.

70. Лаҳзаи анҷом додани амалиёти андозбандишаванда оид ба таҳвили қувваи барқ, гармӣ, газ ё об мувофиқи қоидаҳои нисбат ба хизматрасонӣ дар асоси мунтазам ё доимӣ амалкунанда муайян карда мешавад.

71. Барои мақсадҳои ҳамин Дастурамал, новобаста ба муқаррароти банди 65 Дастурамали мазкур, лаҳзаи муайян намудани манбаи андоз ҳангоми иҷрои корҳои сохтмонию васлкунӣ яке аз санаҳои пештарини зерин ба ҳисоб меравад:

а) санаи гирифтани (ба даст овардани ҳуқуқ барои гирифтани) пардохти ҷорӣ аз фармоишгар;

б) санаи қисман (пурра) иҷро намудани корҳои сохтмони дар баҳисобгирии муҳосибӣ ва ҳисоботҳои андозсупоранда қайдгардида.

Мисол: ҚДММ “Саид” бо фаъолияти сохтмонӣ машғул буда, барои сохтмон манбаҳои зерини маблағгузориро (дар шакли пулӣ ва молӣ) истифода бурдааст:

- захираҳои молиявии худӣ - 100 ҳазор сомонӣ;
- қарзи бонкӣ - 400 ҳазор сомонӣ;
- пешпардохт аз ҳисоби фармоишгар - 600 ҳазор сомонӣ;
- пешпардохт аз мизочон (харидорон, ҳиссагузорон)- 900 ҳазор сомонӣ.

Барои мақсадҳои андозбандӣ, то анҷом додани сохтмони мазкур, новобаста аз иҷрои кор амалиёти андозбандишаванда лаҳзаи (санаи) гирифтани маблағгузориҳо аз фармоишгарҳо ва мизочон ба ҳисоб меравад, яъне ҳаҷми амалиёти андозбандишаванда 1,5 млн.сомониро ташкил медиҳад.

Мисол: ҚДММ “Саттор” бо фаъолияти сохтмонӣ машғул буда, маблағи корҳои дар моҳҳои январ-сентябри соли 2013 иҷрошуда (сохтмон нотаом аст) 5 млн.сомониро ташкил додааст, аз ҷумла:

- маҳсулоти сохтмонӣ- 3 млн.сомонӣ,
- музди меҳнат- 500 ҳазор сомонӣ,
- ва дигар хароҷотҳо вобаста ба сохтмон (бо назардошти даромаднокии пешбинишуда, даромади пудратчӣ)-1,5 млн.сомонӣ.

Маблағгузорӣ (дар шакли пулӣ ва молӣ) барои иҷрои ин корҳо тибқи ҳуҷҷатҳои муҳосибавӣ 3 млн.сомонӣ нишон дода шудааст, аз ҷумла аз ҳисоби қарзи бонкӣ - 500 ҳазор сомонӣ, пешпардохт аз мизочон (харидорон, ҳиссагузoron)- 1,0 млн.сомонӣ, қарз дар шакли маводи сохтмонӣ (аз ҳисоби таҳвилгарони маводи сохтмон) - 1,5 млн.сомонӣ.

Барои мақсадҳои андозбандӣ, то анҷом додани сохтмони мазкур, новобаста аз маблағҳои тибқи муҳосибот нишондодашуда амалиёти андозбандишаванда арзиши аслии хароҷотҳои дар сохтмон анҷомдодашуда (5 млн.сомонӣ) ба ҳисоб меравад.

14. МАҲАЛЛИ ТАҲВИЛИ МОЛ

72. Агар шартҳои таҳвили мол ҳамлу нақли молро пешбинӣ намоянд, таҳвили мол дар маҳалли саршавии ҳамлу нақли молҳо ба амал бароварда мешавад. Дар дигар ҳолатҳо таҳвили мол дар маҳалли супоридани он анҷом дода мешавад.

Мисол: ҚСП «А» резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон молҳоро ба шарикони аҳдкунанда (новобаста ба харидори тоҷик ё хориҷӣ) бор қарда мефиристад. Дар лаҳзаи боркунӣ мол дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир аст, бинобар ин, таҳвил дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф қарда мешавад ва Қамъият оид ба амалиёти мазкур бояд андоз аз арзиши иловашуда ҳисоб ва падохт намояд.

Мисол: ҚСП «А» резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз Хитой мол меҳарад ва молҳоро ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид нақарда, дар ҳамон маҳал онҳоро мефурушад. Дар лаҳзаи боркунӣ молҳо дар ҳудуди давлати хориҷӣ ҷойгиранд, бинобар ин, маҳали фуруши молҳо ҳудуди давлати хориҷӣ мебошад. Мутобиқи бандҳои 25 ва 72 Дастурамали мазкур объекти андозбандӣ аз рӯи андоз аз арзиши иловашуда ба ҚСП «А» оид ба фуруши ин молҳо ба вучуд намеояд.

73. Таҳвили қувваи барқ, гармӣ ва газ дар ҷойи гирифтани молҳо ба амалбароварда ҳисоб мешавад. Дар ҳолати аз Ҷумҳурии Тоҷикистон содир намудани чунин молҳо таҳвил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷомдодашуда ба ҳисоб меравад.

15. МАҲАЛЛИ ИҶРОИ КОРҲО Ё ХИЗМАТРАСОНИҲО

74. Барои мақсадҳои ҳамин Дастурамал маҳалли иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо инҳо мебошанд:

а) маҳалли ҷойгиршавии молу мулки ғайриманқул, агар корҳо (хизматрасониҳо) бевосита бо ин молу мулк алоқаманд бошанд. Барои мақсадҳои боби мазкур хизматрасониҳои алоқаи барқӣ (аз ҷумла, пайвастшавии шабакавӣ, иҷораи канал, интиқол ва қабули трафик ва (ё) интернет, пахши байналмилалӣ барномаҳои телевизион ва радио), ки анҷом додани онҳо бо молу мулки ғайриманқул алоқаманд мебошад, дар маҳалли ҷойгиршавии молу мулки ғайриманқули зикргардида амалигардида ҳисобида мешаванд.

б) маҳалли иҷрои амалии корҳо (хизматрасониҳо), агар онҳо бо молу мулки манқул алоқаманд бошанд.

в) маҳалли иҷрои амалии хизматрасониҳо, агар онҳо дар соҳаҳои фарҳанг, фароғат, илм, санъат, маориф (таълим), тарбияи ҷисмонӣ, реклама, истироҳат ва варзиш, пешниҳоди кормандон ё дар соҳаи дигари фаъолияти шабех расонида шаванд.

г) маҳалли воқеии анҷом додани ҳамлу нақл, агар корҳо (хизматрасониҳо) бо ин ҳамлу нақл алоқаманд бошанд. Барои мақсадҳои боби 9 Дастурамали мазкур чунин амалиёти вобаста ба иҷрои корҳо ё хизматрасониҳои андозсупоранда берун аз қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷомдодашуда ба ҳисоб меравад.

д) маҳалли ҷойгиршавии харидори хизматрасониҳо (корҳо), ки ин хизматрасониҳо (корҳо) бештар бо он алоқаманд мебошанд. Муқаррароти мазкур нисбат ба хизматрасониҳои зерин татбиқ карда мешаванд:

- ба моликият додан ё гузашт кардани патентҳо, иҷозатномаҳо, тамғаҳои савдо, ҳуқуқҳои муаллифӣ ва ҳуқуқҳои дигари шабех;

- гузаронидани машваратҳо, расонидани хизматрасониҳои ҳуқуқӣ, аудиторӣ, муҳандисӣ-техникӣ (инжинирингӣ), дизайнерӣ, маркетингӣ, адвокатӣ, муҳосибавӣ, муҳандисӣ, инчунин хизматрасониҳои коркарди маълумот (ба истиснои паҳнкунии маҳсули воситаҳои ахбори омма) ва хизматрасониҳои дигари шабех;

- ба иҷора додани молу мулки манқул (ба истиснои воситаҳои нақлиёт);

- хизматрасониҳо оид ба ташкили саёҳат.

е) маҳалли анҷом додани фаъолияти соҳибкории шахси иҷрокунандаи корҳо ё хизматрасониҳое, ки дар зербандҳои а) – д) ҳамин банд зикр нагардидаанд.

75. Ҳангоми истифодаи банди 74 маҳалли иҷрои корҳо ё хизматрасониҳои дар зиёда аз як зербанди банди 74 ҳамин Дастурамал пешбинигардида, аз рӯи тартиби ин зербандҳо яқум муайян карда мешавад.

Мисол: Ширкати хитойии «А» дар шаҳри Пекин хуччатҳои лоиҳавию сметагии азнавсозии бинои меҳмонхонаи воқеъ дар шаҳри Душанбе - «Пойтахт»-ро таҳия намуд.

Иҷрои корҳои мазкур мутобиқ ба зербанди а) банди 74 ҳамин Дастурамал маҳали иҷрои кор ё хизматрасонӣ маҳали ҷойгиршавии молу мулки ғайриманқул ба ҳисоб меравад, агар корҳо (хизматҳо) бевосита ба чунин молу мулк вобаста бошанд. Бинобар ин, мутобиқ ба банди 26 Дастурамали мазкур иҷрои ин корҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо андоз аз арзиши иловашуда андозбандӣ карда мешавад.

Мисол: Ширкати хориҷии «Пластик» васлкунии таҷҳизотро барои ҚДММ «Тиреза», ки резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, амалӣ менамояд. Васлкунии таҷҳизот дар ҳудуди биноҳои истехсолии ҚДММ «Тиреза», ки ш. Душанбе ҷойгир шудаанд, амалӣ карда мешавад.

Мутобиқи зербанди б) банди 74 маҳали иҷрои кор маҳали воқеии амалӣ гардидани иҷрои корҳо (хизматрасониҳо), агар онҳо бо амволи манқул алоқаманд бошанд, бинобар ин, корҳо оид ба васлкунии таҷҳизот дар мисоли

мазкур барои мақсадҳои ҳисоб намудани андоз аз арзиши иловашуда дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон иҷрошуда ҳисобида мешаванд.

16. АНДОЗБАНДИИ БОЗГАШТ

76. Агар шахсе, ки резидент намебошад ва барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудааст, барои агенти андози дар банди 77 ҳамин Дастурамал пешбинишуда дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон хизмат расонад ё корхоро иҷро кунад, пас барои мақсадҳои ҳамин Дастурамал чунин иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо мувофиқи ҳамин боб андозбандӣ мешавад.

77. Барои мақсадҳои ҳамин боб агенти андоз андозсупоранда - ташкилот ё соҳибкори инфиродии дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ғайриҷаҳонӣ мебошад.

78. Дар сурати татбиқ намудани банди 75 ҳамин Дастурамал, агенти андоз аз маблағе, ки бояд ба ғайрирезидент пардохт шавад, андоз мегирад. Маблағи андоз бо роҳи татбиқи меъёри 18% нисбат ба маблағе, ки бояд баъди нигоҳ доштани андоз ба ғайрирезидент пардохт шавад, муайян мегардад.

79. Агар агенти андоз барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шуда бошад, андози нигоҳдошташуда бояд ба бучет супорида шавад ва ба эълومیяи андоз аз арзиши иловашуда барои моҳе, ки дар он амалиёт сурат гирифтааст, чун маблағи пардохтшаванда (чун маблағи ҳисобу замшуда) дохил карда шавад.

80. Агар агенти андоз барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта нашуда бошад, вай ӯҳдадор аст, ки андози нигоҳдошташударо дар давоми панҷ рӯз аз рӯзи пардохт ба ғайрирезидент ба бучет супорад ва эълومیяро оид ба маблағи андоз аз арзиши иловашуда ба ҷои ғайрирезидент (Замимаи №10) ҳисоб ва пардохтшуда то рӯзи 15-уми моҳе, ки пас аз моҳи ҳисоботӣ фаро мерасад, пешниҳод кунад.

Ҳисобкунии андоз аз арзиши иловашуда аз рӯи чунин формула иҷро карда мешавад:

$$M_{AAI} = A_x \times 18/118$$

M_{AAI} – маблағи ААИ, ки дар манбаи пардохт ситонида мешавад

A_x – арзиши хизматҳои (корҳои) ғайрирезидент аз рӯи шартҳои шартнома

Мисол: Ширкати ғайрирезиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи шартномаи басташуда ба ҚДММ «Ариана», ки резиденти Ҷумҳурии Тоҷикистон мебошад, хизматҳои ҳуқуқӣ мерасонад. Арзиши хизматҳои ширкати хориҷӣ аз рӯи шартҳои шартнома 10 000 сомониро ташкил медиҳанд. Хизматҳои ҳуқуқӣ метавонанд бо телефон, суроғи (почтаи) электронӣ расонида шаванд ё кормандони ширкати хориҷӣ метавонанд омада дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар ҷояш хизмати мазкурро расонанд.

Мутобиқи бандҳои 74 ва 75 ҳамин Дастурамал хизматрасониҳои ҳуқуқӣ дар ҳудуди ҳамон давлате, ки дар он харидори хизматрасониҳо ҷойгир аст

(маҳали ҷойгиршавии харидори хизматрасониҳо, ки чунин хизматрасониҳо бо он алоқаманд мебошанд) расонидашуда ҳисобида мешаванд.

Дар ин мисол харидори хизматрасониҳо ҚДММ «Ариана» мебошад, ки дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷойгир аст. Бинобар ин, хизмат дар ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон расонидашуда ҳисобида мешавад.

Манбаи пардохти даромад, яъне ҚДММ «Ариана» дар нақши агенти андоз баромад карда, дар лаҳзаи пардохти даромад ба ширкати хориҷӣ уҳдадор аст аз маблағи пардохтшавандаи даромад андоз аз арзиши иловашударо нигоҳ дошта ба бучети Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт намояд.

- $10\,000 * 18/118 = 1526$ сомони – маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки бояд ҳангоми пардохти даромад ба ширкати хориҷӣ барои расонидани хизматҳои ҳуқуқӣ нигоҳ дошта шавад.

Агар агенти андоз, яъне ҚДММ «Ариана» барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта шуда бошад андози нигоҳдошташуда бояд ба бучет пардохта шавад ва дар эълумияи андоз аз арзиши иловашуда барои моҳе, ки дар он амалиёт иҷро шудааст, ҳамчун маблағи пардохтшаванда (ҳамчун маблағи ҳисобшуда) дохил карда шавад.

Агар агенти андоз, яъне ҚДММ «Ариана» барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда ба қайд гирифта нашуда бошад, он уҳдадор аст андози нигоҳдошташударо ба бучет дар муддати панҷ рӯз аз рӯзи анҷом додани пардохт ба ғайрирезидент пардохт намояд ва эълумия оид ба ҳисоб ва пардохт намудани андоз аз арзиши иловашударо барои ғайрирезидент то 15-ми санаи моҳи минбаъдаи баъд аз моҳи ҳисоботӣ пешниҳод намояд.

17. АМАЛИЁТҲОИ ОМЕХТА

81. Тахвили молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо, ки нисбат ба тахвили асосии молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо хусусияти ёридиханда доранд, ҳамчун қисми тахвили асосии молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо баррасӣ мешаванд.

Мисол: ҚДММ «Анис» молҳои маиширо мефурӯшад. Ба арзиши фурӯши мол вобаста ба созиши тарафҳо, инчунин расонидани мол ба суроғаи харидор дохил карда шудааст. Арзиши молҳо 1000,0 сомониро ташкил дода, арзиши хароҷотҳо доир ба расонидани онҳо 100,0 сомониро ташкил додааст. Дар ин мисол расонидани мол нисбати фурӯши мол (ба амалиёти асосӣ ҳамчун фурӯши мол) хусусияти ёрирасон дорад ва барои мақсадҳои ҳисоб намудани андоз аз арзиши иловашуда тақсим намешавад. Амалиёти бо андоз аз арзиши иловашуда андозбандишаванда дар ин ҳолат 1100,0 (1000+100) сомониро ташкил мекунад.

82. Амалиёти андозбандишавандае, ки унсурҳои муस्ताқилро дар бар гирифта, як ё якчандтои онҳо тахвили алоҳидаи молҳо, хизматрасониҳо ё иҷрои корҳои аз андоз аз арзиши иловашуда озодшударо пешбинӣ менамоянд, ҳамчун амали иборат аз амалиётҳои алоҳида баррасӣ мешаванд. Амалиёти аз андоз аз арзиши иловашуда озод, ки унсурҳои муस्ताқилро дар бар гирифта, як ё якчандтои онҳо тахвили алоҳидаи молҳо, хизматрасониҳо ё иҷрои корҳои бо андоз аз арзиши иловашуда андозбандишавандаро пешбинӣ

мекунанд, ҳамчун амали иборат аз амалиётҳои алоҳида баррасӣ карда мешаванд.

18. АМАЛИЁТЕ, КИ АГЕНТ АНЧОМ МЕДИҲАД

83. Агар дар бандҳои 84-85 ҳамин Дастурамал тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад, таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳо аз тарафи шахсе, ки агенти (шахси бовариноки) шахси дигар (ваколатдиханда) мебошад, бо супориш ё аз номи ин шахси дигар (ваколатдиханда) анҷом дода мешаванд, амалиёти иҷронамудаи шахси ваколатдиханда ба ҳисоб меравад.

84. Банди 83 ҳамин Дастурамал нисбат ба хизматрасониҳои агент ба шахси ваколатдиханда татбиқ карда намешавад.

85. Банди 83 ҳамин Дастурамал нисбат ба таҳвили молҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аз Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби агенти резидентии шахсе, ки резидент набуда, ба сифати супорандаи андоз аз арзиши иловашуда дар Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта нашудааст, татбиқ намегардад. Дар ин ҳолат барои мақсадҳои андоз аз арзиши иловашуда таҳвил аз тарафи агент анҷомшаванда ба ҳисоб меравад.

19. МЕЪЁРҲОИ АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА ВА ТАРТИБИ ҲИСОБИ ОН

86. Меъёри андоз аз арзиши иловашуда, ба истиснои содирот ва истифодаи меъёри пасткардашуда, агар ҳамин боб тартиби дигарро муқаррар накарда бошад, 18 фоизи муомилоти андозбандишаванда ва (ё) 18 фоизи воридоти андозбандишавандаро (минбаъд - меъёри стандартӣ) ташкил медиҳад. Бо меъёри сифр амалиётҳои андозбандишавандаи дар боби 11 (андозбандии содироти молҳо) Дастурамали мазкур пешбинишуда андозбандӣ карда мешаванд.

87. То 1-уми январи соли 2016 ҳамаи муомилоти андозбандишавандаи корхонаҳои истеҳсол ва (ё) фурӯши маҳсулоти соҳаи хӯроки умумӣ, корхонаҳои савдои яклухт ва чакана, маҳсулоттайёркунӣ, таъминотию фурӯш, корхонаҳои сохтмонӣ, ба истиснои воридоти андозбандишаванда ва таҳвили минбаъдаи моли воридшуда, инчунин содироти андозбандишаванда, бо андоз аз арзиши иловашуда бо меъёри 5 фоиз (минбаъд – меъёри пасткардашуда) бе иҷзати баҳисобгирии андоз аз арзиши иловашудаи пардохтшуда андозбандӣ карда мешаванд.

Барои мақсадҳои андозбандӣ бо меъёри пасткардашуда (5%) таҳти мафҳуми фаъолияти истеҳсол ва фурӯши маҳсулоти соҳаи хӯроки умумӣ, танҳо фаъолияти тарабхонаҳо, ошхонаҳо, қаҳвахонаҳо ва дигар чойхое, ки истеҳсол ва фурӯши хӯрокро ба ҷо меоранд фаҳмида мешавад.

88. Андозсупорандагони дар банди 87 ҳамин Дастурамал пешбинигардида дар ҳолати анҷом додани воридоти андозбандишаванда таҳвили минбаъдаи молҳои воридшударо бо меъёри 18 фоиз андозбандӣ карда, ҳуқуқ доранд тибқи моддаи 183 Кодекси андоз, андоз аз арзиши иловашудаи ҳангоми воридот пардохт намудаашонро ба ҳисоб гиранд. Ҳангоми ба дигар мол табдил додани молҳои дар натиҷаи воридоти андозбандишаванда ва амалиёти андозбандишаванда харидоришуда, ҳиссаи

тахвили минбаъдаи чунин моли дигар мутаносибан ба вазни қиёсии молҳои воридшуда дар ҳаҷми умумии харид бо меъёри стандартӣ андозбандӣ гардида, ҳиссаи боқимондаи тахвили чунин моли дигар бо меъёри пасткардашуда андозбандӣ карда мешавад. Андозсупорандагони мазкур уҳдадоранд, ки тибқи талаботи моддаи 49 Кодекси андоз ба ҳисобгирии ҷудогонаи объектҳои андозбандиро (муомилоти андозбандишаванда ва воридоти андозбандишавандаро) аз рӯи ин намудҳои фаъолият амалӣ намоянд.

Мисол: ҚДММ “Тарабхонаи Фарахноз”, ки ба истехсол ва фурӯши маҳсулоти хӯроки умумӣ машғул аст, барои истехсоли хӯрок дар моҳи ҳисоботӣ ба маблағи 20000 сомонӣ маҳсулоти гуногун, аз ҷумла:

- гӯшт 10000 сомонӣ (бе ААИ),
- равған 5000 сомонӣ (ААИ 18% - 900 сомонӣ),
- сабзавот 1000 сомонӣ (бе ААИ),
- биринҷ 2000 сомонӣ (ААИ 18% - 360 сомонӣ),
- дигар маҳсулотҳо 2000 сомонӣ (ААИ 5% - 100 сомонӣ)

харидорӣ намудааст, ки биринҷро бевосита худаш аз хориҷ ворид намуда, равған ва дигар маҳсулотҳоро аз дохили ҷумҳурӣ харидорӣ карда шудааст. Дар ҳолати дар моҳи ҳисоботи харочот шудани ҳамаи молҳои харидашуда ҳангоми тахвили хӯроки истехсолшуда, ҳиссаи маҳсулоти воридотии (яъне, биринҷ) бо меъёри 18% анҷомдодашуда, ки дар ҳаҷми умумии харид 10 фоизро ташкил додааст ($(2000:20000)*100$), мутаносибан ба ҳаҷми умумии харид бо меъёри 18% андозбандӣ гардида, боқимонда ҳиссаи тахвил бо меъёри 5% бо андоз аз арзиши иловашуда андозбандӣ карда мешавад.

Яъне, нисбати корхонаҳои истехсол ва фурӯши маҳсулоти соҳаи хӯроки умумӣ ва дигар корхонаҳои дар қисми 2 моддаи 181 Кодекси андоз қайдгардида, танҳо дар ҳолати воридоти молҳо ба қаламрави Ҷумҳури маблағи ААИ-и ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ пардохташуда пурра ба ҳисоб гирифта мешавад. Минбаъд ААИ-и ҳисобшавандаро бо ду меъёр, мутобиқ ба ҳиссаи молҳои воридотии дар моҳи ҳисоботӣ харочотшуда ба хариди умумӣ бо меъёри 18% ва ҳиссаи боқимонда бо меъёри 5% ҳисоб карда мешавад. ААИ-и хариди молу маҳсулоти дар дохили Ҷумҳури пардохташуда ба инобат гирифта намешавад.

Агар чамъияти мазкур дар моҳи ҳисоботӣ маҳсулотҳои харидоринамударо (20000) пурра харочот намуда, тахвили хӯроки истехсолшуда маблағи 30000 сомонино (бе назардошти ААИ) ташкил диҳад ва аз он ҷумла биринҷи вориднамударо пурра харочот карда бошад, пас дар ин маврид чамъиятро зарур аст, ки

10 фоизи тахвилро бо меъёри 18% андозбандӣ намуда
боқимондашро бо меъёри 5% андозбандӣ намояд.

Яъне, ААИ-и бо меъёри 18% ҳисобшаванда 540 сомонӣ ($30000*10\%=3000*18\%$) ва бо меъёри 5% ҳисобшаванда 1350 (боқимонда $27000*5\%$) сомонӣ, ҷамъ 1890 сомонино ташкил мекунад.

Бо назардошти 360 сомони ААИ-и дар ин моҳ баҳисобгирифташаванда, натиҷаи фаъолияти моҳи ҳисоботӣ барои ба бучет пардохт намудани ААИ ба маблағи 1530 (1890-360) сомони ро ташкил мекунад.

Ҳангоми тартиб додани эълумияи ААИ, ҷамъият вазифадор аст, ҳиссаи ААИ-и бо меъёри 18% ҳисобнамудаашро (540 сомони) дар замимаи №8, Шакли №03.01 ва боқимонда ҳиссаи бо меъёри 5% андозбандишавандаро (1350 сомони) дар замимаи №9, Шакли №03.02 инъикос намояд.

а) **Ҳолати дигар.** Тарабхонаи мазкур дар моҳи ҳисоботӣ ба маблағи 20 000 сомони маҳсулотҳои дар боло овардашударо харидааст. Биринчи вориднамударо дар хӯроки истеҳсолнамуда пурра хароҷот намудааст. Арзиши хӯроки истеҳсолшуда ҳамагӣ маблағи 4000 сомони ро (бе назардошти ААИ) ташкил додааст.

Дар ин маврид ААИ-и ҳисобшаванда 72,0 сомони (4000*10%=400*18%, ҳиссаи биринчи воридшуда дар хариди умумӣ $2\ 000:20\ 000=10\%$) ва 180,0 сомони (боқимонда $4000-400=3600*5\%$), ҷамъ 252,0 сомони ро ташкил намуда, бо назардошти 360 сомони ААИ-и баҳисобгирифташаванда, натиҷаи фаъолияти моҳи ҳисоботӣ барои аз бучет кам намудани 108,0 сомони (360-252,0) ҳисоб карда мешавад.

б) **Ҳолати дигар.** Агар Ҷамъият дар моҳи ҳисоботӣ як қисми биринчи вориднамударо ба маблағи 1100 сомони хароҷот намуда, ҷамъи хароҷотҳо 20000 сомони ро ташкил дода бошад маҳсулоти тайёрро (хӯрокро) ба маблағи 25000 сомони тахвил намояд.

Дар ин маврид муомилоти бо меъёри 18% андозбандишаванда 1375 сомони ((ҳиссаи биринчи воридотии хароҷотшуда дар хариди умумӣ $1100:20\ 000=5,5\%$), $(25000*5,5\%)$) ва ААИ-и он 247,5 сомони ($1375*18\%$)-ро ташкил медиҳад. Муомилоти бо меъёри 5% андозбандишаванда бошад 23625 сомони (боқимондаи $25000-1375*5\%$) ва ААИ-и он 1181,25 ҷамъ 1428,75 сомони ҳисоб карда шуда, бо назардошти 360 сомони ААИ-и баҳисобгирифташуда, барои ба бучет пардохт намудан 1068,75 ($1428,75-360$) сомони ҳисоб карда мешавад.

в) **Ҳолати дигар.** Агар Ҷамъият дар моҳи ҳисоботӣ бо назардошти хариди дар боло кардашуда умуман фаъолият накунад ва танҳо нисфи биринчи вориднамударо ба маблағи 1100 сомони тахвил намояд.

Дар ин маврид андоз аз арзиши иловашудаи ҳисобшаванда 198 сомони ($1100*18\%$). Бо назардошти 360 сомони андоз аз арзиши иловашудаи баҳисобгирифташаванда, барои аз бучет кам намудан 162,0 сомони ($360-198$) ҳисоб карда мешавад.

г) **Ҳолати дигар.** Дар сурати дар моҳҳои минбаъда Ҷамъият амалиёти воридотӣ надошта бошад ва аз ҳисоби фаъолият ба маблағи 20000 сомони хӯрок истеҳсол намуда ба фурӯш барораду хароҷоти он дар ин моҳ 10000 сомони ро ташкил дода аз ҷумла бақияи биринчи воридшуда 1000 сомони ро ташкил диҳад, бояд ҳиссаи бақияи молҳои воридшударо 1000 сомони ($2000-1000$) ба инобат гирифта, андоз аз арзиши иловашударо ҳисоб намояд.

Яъне, дар ин маврид ҳиссаи молҳои воридотии хароҷотшуда (бо меъёри 18%) нисбат ба ҳаҷми умумии харид 10 фоизро ($1000 : 10000*100$) ташкил

менамояд ва ААИ-и бо меъёри 18% ҳисобшаванда 360,0 сомонӣ ($20000 \cdot 10\% = 2000 \cdot 18\%$) ва бо меъёри 5% ҳисобшаванда 900,0 сомонӣ (бокимонда $18000 \cdot 5\%$), чамъ 1260,0 сомони ро ташкил мекунад. Бо назардошти он, ки пештар ААИ-и воридоти дар моҳи қабли баҳисоб гирифта шудааст, маблағи андози ҳисобшуда пурра барои ба бучет пардохт намудан ҳисобида мешавад.

д) **Ҳолати дигар.** Ҳангоми дар моҳи оянда надоштани амалиёти воридотӣ ва истехсоли хӯрокҳо бе молҳои воридшуда анҷом дода шавад, нисбати амалиёти мазкур танҳо меъёри пасткардашудаи ААИ (яъне, 5%) истифода карда мешавад.

Мисол: ҚДММ «Ширин» дар санаи 3 январи соли 2013 аз хориҷи кишвар ба ҷумхури ба маблағи 13 350 000 сомонӣ ба миқдори 5000 тонна шакар ворид намуда, ҳангоми воридот дар гумрук ба маблағи 2 403 000 сомонӣ ААИ пардохт намуд. Арзиши аслии 1 кг шакар бо назардошти хароҷотҳо барои барасмиятдарории гумруки ва бо назардошти ААИ 3,15 сомони ро (се сомонӣ понздаҳ дирам) ташкил дод, аз он ҷумла:

- 2,67 сомонӣ – арзиши аслии 1 кг шакар бе ААИ;
- 0,48 сомонӣ – ААИ 18% ба мақомоти гумрук пардохтгардида;
- 3,15 сомонӣ – арзиши аслии 1 кг шакар бо назардошти ААИ.

Дар моҳи январи соли 2013 ҚДММ «Ширин» 2800 тонна шакарро бо ҷунин тариқ таҳвил намуд:

а) 1500 тонна (1 500 000 кг) ба маблағи 5 664 000 сомонӣ тавассути мағозаҳои худии ҷамъият бо нархи 3,78 сомонӣ барои 1 кг бо назардошти ААИ 18%. ($1\,500\,000 \cdot 3,78$) = 5 664 000 сомонӣ, ки дар ин ҷо 4 800 000 сомонӣ – арзиши фурӯш бе ААИ ва 864 000 сомонӣ - ААИ 18% ҳисобшуда ҳангоми таҳвил, аз он ҷумла:

- 3,20 сомонӣ – нархи ҷаканаи мол бе ААИ;
- 0,58 сомонӣ – ААИ 18%;
- 3,78 сомонӣ – нархи ҷаканаи мол бо назардошти ААИ.

б) 1300 тонна (1 300 000 кг) ба маблағи 4 371 900 сомонӣ тариқи бо фурӯши яклухт ба харидорон бо нархи 3,36 сомонӣ барои 1 кг бо назардошти ААИ 18%. ($1\,300\,000 \cdot 3,36$) = 4 371 900 сомонӣ, ки дар ин ҷо 3 705 000 сомонӣ – арзиши фурӯш бе ААИ ва 666 900 сомонӣ - ААИ 18% ҳисобшуда ҳангоми таҳвил, аз он ҷумла:

- 2,85 сомонӣ – нархи фурӯш бо тариқи яклухт бе ААИ;
- 0,51 сомонӣ – ААИ 18%;
- 3,36 сомонӣ – нархи фурӯши яклухт бо назардошти ААИ

Гардиши моли дар ҚДММ «Ширин» барои моҳи январи соли 2013 бо назардошти ААИ 10 035 900 сомони ро ташкил намуд.

	Тарзи таҳвил	Арзиш бе ААИ	ААИ	Арзиш бо ААИ
а	ҷакана	4 800 000	864 000	5 664 000
б	яклухт	3 705 000	666 900	4 371 900

	Ҳамагӣ	8 505 000	1 530 900	10 035 900
--	---------------	------------------	------------------	-------------------

Ҳамзамон, ҚДММ «Ширин» дар моҳи январи соли 2013 барои ба амал баровардани фаъолият ба маблағи 682 000 сомонӣ хизматрасониҳои дигар шахсонро бо назардошти ААИ харидорӣ намудааст, ки ААИ-и он 82 000 сомониро ташкил медиҳад:

- Қувваи барқ – 118 000 сомонӣ, ки дар ин ҷо 18 000 маблағи ААИ;
- Хизматрасонии интернет – 59 000 сомонӣ, аз ҷумла 9000 сомонӣ маблағи ААИ;
- Хизматрасонии роҳи оҳан – 236 000 сомонӣ, аз ҷумла 36 000 сомонӣ маблағи ААИ;
- Хизматрасонии алоқаи мобилӣ – 59 000 сомонӣ, аз ҷумла 9000 сомонӣ маблағи ААИ;
- Хизматрасонӣ оид ба сохтмон – 210 000 сомонӣ, аз ҷумла 10 000 сомонӣ маблағи ААИ бо меъёри 5%;

Ҳангоми тартиб додани эълומияи андоз аз арзиши иловашуда ҚДММ «Ширин» маблағи тахвилро ба ААИ 8 505 000 сомонӣ дар зерсатри А сутуни 002А шакли №03.01 замимаи №8 нишон дода, маблағи ААИ-ро 1 530 900 сомонӣ дар сутуни 002Б зерсатри мазкур нишон медиҳад.

Мувофиқи қисми 2 моддаи 181 Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон ҚДММ «Ширин» супорандаи андоз аз арзиши иловашуда бо меъёри пасткардашуда ба андозаи 5% ба ҳисоб меравад. Аммо тибқи қисми 3 ҳамин модда Ҷамъият ҳуқуқ дорад ААИ-и барои молҳои воридоти пардохтнамударо ба ҳисоб гирад. Ҳангоми тахвили ин молҳои воридотӣ андоз аз арзиши иловашуда бо меъёри 18 % ҳисоб карда мешавад.

Бо назардошти 2 403 000 сомонӣ ААИ, ки ҳангоми барасмиятдарории гумрукӣ пардохта шудааст, натиҷаи фаъолияти моҳи ҳисоботӣ барои аз буҷет баргардонидани ААИ ба маблағи 872 100 (2 403 000 – 1 530 900) сомониро ташкил мекунад, ки маблағи ААИ ҷуброншаванда 872 100 сомонӣ дар сатри 017 шакли №03.01 замимаи №8 дарҷ мегардад.

Ҳангоми тахвили бақияи шакари воридшуда дар моҳҳои минбаъда андоз аз арзиши иловашуда аз арзиши тахвил бо меъёри 18% ҳисоб карда мешавад.

Яъне, дар ҳама ҳолат ин гуна андозсупорандагон, бояд ҳисоби бақияи молҳои воридотӣ ва сарфи онҳоро дар моҳи ҳисоботӣ дар алоҳидагӣ пеш баранд. Бо ин мақсад дар эълумияи ААИ (Замимаи №8) шакли №03.01. қисми III (Ҳисоб намудани андоз аз арзиши иловашуда барои супорандаи меъёри пасткардашуда, ки воридоти мол дорад) пешбинӣ гардидааст ва дар ин қисм ҳиссаи моли воридотии харочотшуда дар ҳаҷми умумии хариди молҳо муайян мегардад. Бақияи молҳои воридотӣ бошад бо дарназардошти моли воридотии харочотшуда дар моҳи ҳисоботӣ, давра ба давра нишон дода мешавад.

Андозсупорандагони мазкур уҳдадоранд, ки тибқи талаботи моддаи 49 Кодекси андоз баҳисобгирии ҷудоғонаи объектҳои андозбандиро

(муомилоти андозбандишаванда ва воридоти андозбандишавандаро) аз рӯи ин намудҳои фаъолият амалӣ намоянд.

Дар ҳолати андозсупорандаи меъёри пасткардашуда ҳам ба фаъолияти дар қисми 2 моддаи 181 Кодекси андоз қайдгардида ва ҳам ба дигар намуди фаъолият машғул будан, уҳдадор аст вобаста ба фаъолияти савдо, таъминотию фурӯш, истеҳсол ва фурӯши маҳсулоти соҳаи хӯроки умумӣ, фаъолияти сохтмонӣ меъёри пасткардашудаи ААИ-ро (5%) истифода намуда, доир ба дигар қисмати фаъолиятҳо меъёри стандартиро (18%) татбиқ намояд.

Яъне, андозсупорандагони истифодабарандаи меъёри стандартӣ ҳангоми дар баробари ба амал баровардани фаъолияти асосӣ ба фаъолияти дар банди 87 ҳамин Дастурамал пешбинишуда машғул шудан, андоз аз аризиши иловашударо бо меъёри 18% ҳисоб ва пардохт менамоянд.

Мисол: ЧДММ “Бунёдкор”, ки фаъолияти асосиаш фаъолияти сохтмонӣ буда, ҳамзамон ба истеҳсоли болопӯши бетонӣ машғул аст, дар моҳи ҳисоботӣ ба маблағи 60 000 сомонӣ масолеҳи гуногун, аз ҷумла семент ба маблағи 20 000 сомонӣ (ААИ 18% - 3 600), тахта 10 000 сомонӣ (ААИ 18% – 1 800), арматура 15 000 сомонӣ (ААИ 5% - 750), хишт 10 000 сомонӣ (ААИ 18% – 1 800) ва дигар масолеҳи сохтмонӣ аз бозор ба маблағи 5 000 сомонӣ (бе ААИ) харидорӣ намудааст, ки семент ва тахтаро бевосита ҳудаш аз хориҷ ворид намуда, ҳангоми барасмиётдарории гумрукӣ 5 400 сомонӣ ААИ пардохт намудааст.

Дар ин маврид агар ҷамъият дар моҳи ҳисоботӣ қисми молҳои воридотӣ ва харидашударо 50 000 сомонӣ дар истеҳсолот сарф намуда ба маблағи 40 000 сомонӣ корҳои сохтмонӣ ва ба маблағи 30 000 сомонӣ болопӯши бетонӣ истеҳсол намуда ба фурӯш барорад, ААИ бо ин роҳ ҳисоб карда мешавад:

а) Хароҷоти истеҳсоли болопӯш:
Семент – 10000 - ААИ 1800
Арматур – 10000 - ААИ 500

Ҷамъ: 20 000 – ААИ 2300

б) Хароҷоти иҷрои корҳои сохтмонӣ:
Семент – 10000 - ААИ 1800
Арматур – 5000 - ААИ 250
Тахта – 5000 - ААИ 900
Хишт – 10000 - ААИ 1800

Ҷамъ: 30 000 – ААИ 4750

а) Нисбати фаъолияти истеҳсоли болопӯши бетонӣ, танҳо меъёри стандартӣ, яъне 18% татбиқ гардида, аз маблағи умумии таҳвил (30 000) 5 400 сомонӣ ($30\,000 \cdot 18\%$) ААИ ҳисоб карда шуд.

б) Ҳиссаи молҳои воридотии (семент ва тахта) хароҷотшуда дар ҳаҷми умумии хариди молҳо нисбати фаъолияти иҷрои корҳои сохтмонӣ, 50 фоизро ташкил додааст ($(15\,000 : 30\,000) \cdot 100$). Бинобар ин 50%-и амалиёти таҳвил бо меъёри 18% андозбандӣ гардида, боқимонда ҳиссаи таҳвил бо меъёри 5% ААИ ҳисоб карда мешавад. Яъне 3 600 сомонӣ ($40\,000 \cdot 50\% = 20\,000 \cdot 18\%$) бо

меъёри 18 фоиза, боқимонда 20 000 сомонӣ бо меъёри 5 фоиз 1000 сомонӣ ААИ, чамъ 4 600 сомонӣ ААИ аз ҳисоби ин фаъолият ҳисоб карда мешавад.

Натиҷаи моҳи ҳисоботии ҶДММ “Бунёдкор” чунин мешавад:

- ҳамаи ААИ-и ҳангоми барасмиятдарории гумрукии молҳои воридотӣ пардохтшуда ба ҳисоб гирифта мешавад;

- дар қисмати фаъолияти “а” (истеҳсоли болопӯш) маблағи ААИ-и бо меъёрҳои 5% ва 18% ҳангоми харид пардохташуда барои ба ҳисоб гирифтани иҷозат дода мешавад;

- дар қисмати фаъолияти “б” (иҷрои корҳои сохтмонӣ) танҳо ААИ-и молҳои воридотӣ иҷозат дода мешавад.

Ҳамин тавр дар маҷмӯи ҶДММ “Бунёдкор” бояд дар ин моҳи ҳисоботӣ ААИ-ро ба маблағи $5\,400 + 4\,600 - 5\,900$ (аз ҷумла, $5\,400$ – ААИ-и воридотӣ, 500 – ААИ-и хариди дохилӣ барои фаъолияти “а”) = $4\,100$ сомонӣ ба буҷет пардохт намояд.

89. Меъёрҳои андоз аз арзиши иловашуда, дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли дахлдор» метавонанд тағйир дода шаванд.

Мисол: Дар соли 2013 барои воридот ва таҳвили гандум (ба истиснои воридоти гандум барои истеҳсоли молҳои зераксизӣ) меъёри андоз аз арзиши иловашуда 10 фоиз муқаррар карда шудааст.

90. Муомилоти андозбандишаванда аз арзиши умумии амалиёти андозбандишаванда дар давраи ҳисоботӣ иборат мебошад.

91. Маблағи андози аз муомилоти андозбандишаванда ҳисобшуда ҳамчун ҳосили зарби арзиши муомилоти андозбандишаванда ба меъёри дахлдори андоз мутобиқи бандҳои 86 ва (ё) 87 ҳамин Дастурамал муайян карда мешавад.

92. Маблағи андози аз воридоти андозбандишаванда ҳисобшуда ҳамчун ҳосили зарби арзиши воридоти андозбандишаванда мувофиқи боби 7 Дастурамали мазкур ба меъёри дахлдори андоз мутобиқи банди 86 ҳамин Дастурамал муайян карда мешавад.

93. Ҳисоби андоз аз арзиши иловашуда аз муомилоти андозбандишаванда маънои иҷро намудани амалҳои пешбининамудаи бандҳои 91 ва (ё) 92 ҳамин Дастурамалро дорад.

Даромаду хароҷот нисбат ба супорандагони андоз аз арзиши иловашуда бе назардошти андоз аз арзиши иловашуда ҳисоб карда мешавад, ба истиснои хароҷотҳое, ки дар банди 101 Дастурамали мазкур дарҷ гардидаанд ва нисбат ба онҳо ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашуда иҷозат дода намешавад. Яъне хароҷотҳое, ки нисбат ба онҳо ба ҳисобгирии андоз аз арзиши иловашуда иҷозат дода намешавад бояд ба хароҷотҳо (арзиши мол, иҷрои кор ва хизматрасониҳо) дохил карда шаванд.

94. Бо мақсади иҷрои муқарроти моддаи 327 Кодекси андоз ва ба танзим даровардани ҳолатҳои гузариш аз истифодабарандаи меъёри 18% ААИ ба меъёри 5% бо назардошти талаботи қисми 2 моддаи 181 Кодекси

андоз, андозсупорандагони дар банди мазкур дарчгардида бояд то санаи 15.01.2013 эълومیя иловагӣ бо меъёри 18% (меъёри стандартӣ) пешниҳод намуда, маблағи ААИ-и барои бақияи мол пардохташударо ба истиснои молҳои воридотӣ бекор намоянд. Таҳвили минбаъдаи ба молҳои воридотӣ бо меъёри 18% андозбандӣ мешаванд.

20. АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА, КИ БОЯД АЗ МУОМИЛОТИ АНДОЗБАНДИШАВАНДА БА БУЌЕТ ПАРДОХТ ШАВАД

95. Маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки бояд мувофиқи боби 13 Дастурамали мазкур аз муомилоти андозбандишаванда дар давраи ҳисоботӣ ба буҷет пардохт шавад, ҳамчун фарқи байни маблағи андоз, ки мутобиқи боби 19 Дастурамали мазкур аз муомилоти андозбандишаванда ҳисоб шудааст, бо дарназардошти (иловаи) маблағи андоз, ки тибқи банди 79 ҳамин Дастурамал ҳисоб шудааст ва маблағи андоз, ки мутобиқи боби 21 Дастурамали мазкур барои ба ҳисоб гирифтани иҷозат дода шудааст, муайян мегардад.

Бо дигар суҳанҳо маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки бояд ба буҷет пардохта шавад аз муомилоти андозбандишаванда барои моҳи тақвими бо назаршодоти вақти амалӣ шудани амалиёти андозбандишаванда ҳамчун фарқи байни маблағи андози ҳисобшудаи гардиши андозбандишаванда ҷамъи маблағи андоз аз арзиши иловашуда ҳангоми андозбандии ААИ бозгашт тарҳи маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки тибқи ҳамин Дастурамал ба ҳисоб гирифта мешавад, муайян карда мешавад.

- *Формулаи ҳисобкунии ААИ ҳангоми татбиқ намудани меъёри стандартии ААИ:*

*ААИ ба буҷет пардохташаванда = (муомилоти андозбандишаванда * 18%) + ААИ андозбандии бозгашт – ААИ барои ба ҳисобгири.*

Гардиши андозбандишаванда – таҳвили молҳо, корҳо, хизматрасониҳо; ААИ андозбандии бозгашт – маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки тибқи Боби 16 ҳамин Дастурамал ҳисоб шуда, нигоҳ дошта шуда ва ба буҷет пардохт шудааст.

- *Формулаи ҳисобкунии ААИ ҳангоми татбиқ намудани меъёри пасткардашудаи андоз аз арзиши иловашуда:*

*ААИ ба буҷет пардохташаванда = (амалиёти андозбандишаванда * 5%) + ААИ андозбандии бозгашт.*

96. Дар ҳолатҳои дар боби 8 Дастурамали мазкур пешбинишуда, вақте ки андоз аз арзиши иловашудаи пардохташаванда нисбат ба маблағи воқеан нишондодаи андозсупоранда дар ҳисобнома-фактура оид ба андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо ё дар эълومیя оид ба андоз аз арзиши иловашуда зиёд аст, маблағи зиёдотӣ ҳамчун андоз аз арзиши иловашудаи пардохташавандаи давраи ҳисоботӣ, ки дар он ҳолати дар боби 8 Дастурамали мазкур

пешбинишуда ба миён омадааст, баррасӣ гардида, ба маблағи андози мувофиқи банди 92 ҳамин Дастурамал дар давраи ҳисоботӣ пардохтшаванда илова мегардад.

21. АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА, КИ ҲАНГОМИ МУАЙЯН НАМУДАНИ ПАРДОХТҶО БА БУҶЕТ ДАР ҲОЛАТИ ИСТИФОДАИ МЕЪЁРИ СТАНДАРТӢ БА ҲИСОБ ГИРИФТА МЕШАВАД

97. Агар дар ҳамин Боб тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад, ҳангоми истифодаи меъёри стандартӣ маблағи андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисобгирифташаванда маблағи андозе мебошад, ки андозсупоранда тибқи ҳисобнома - фактураҳои оид ба андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳои ба вай пешниҳодшуда, бо дарназардошти талаботи банди 100 ҳамин Дастурамал ва фаро расидани вақти амалиёти андозбандишавандаи воридоти молҳо дар давоми давраи ҳисоботӣ тибқи банди 41 ҳамин Дастурамал ва амалиётҳои андозбандишаванда, ки таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ё хизматрасониҳоро пешбинӣ намуда, тибқи боби 13 Дастурамали мазкур дар давраи ҳисоботӣ иҷрошуда ҳисобида мешаванд, бояд пардохт намояд (пардохт кардааст).

Ба ҳисобгирии андоз аз арзиши иловашуда танҳо дар ҳолате иҷозат дода мешавад, ки агар молҳо, корҳо ё хизматрасониҳои дар ҳамин банди пешбинишуда барои мақсадҳои фаъолияти соҳибқорӣ андозсупоранда истифода шаванд ё бояд истифода гарданд, ҳатто агар ин молҳо, корҳо ё хизматрасониҳо ба хароҷоти истеҳсоли дохил карда нашаванд.

Барои ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашуда оид ба воридоти молҳо чунин андоз аз арзиши иловашуда бояд воқеан ба бучет пардохт шавад.

98. Маблағҳои андоз аз арзиши иловашудаи дар ҳолати истифодабарии меъёри стандартӣ, ки тибқи банди 97 ҳамин Дастурамал ба ҳисоб гирифташаванда доништа шудаанд, инҳо мебошанд:

а) маблағи андозе, ки бояд ба таҳвилкунандагон тибқи ҳисобнома-фактураҳои ба номи (номгӯи) андозсупоранда пешниҳодшуда бо ҷудо кардани андоз аз арзиши иловашуда пардохт шавад;

б) маблағи андозе, ки дар эълумияи гумрукии бор мутобиқи қонунгузори гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон ба расмӣ даровардашуда нишон дода, мувофиқи тартиби муқарраршуда ба бучети Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохт шудааст ва мутобиқи шартҳои низоми гумрукии бояд баргардонида нашавад;

в) маблағи андози дар чиптаи роҳкиро пешбинишуда, ки дар нақлиёти роҳи оҳан ё ҳавоӣ дода мешавад;

г) маблағи андозе, ки дар ҳуҷҷатҳои аз ҷониби таҳвилкунандагони хизматҳои коммуналӣ истифодашаванда зикр шудааст ва ҳисоббаробаркунии онҳо тавассути бонкҳо анҷом дода мешавад.

99. Андоз аз арзиши иловашуда мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи банди 98 ҳамин Дастурамал дар ҳамон давраи андозбандӣ, ки молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) гирифта шудаанд, ба ҳисоб гирифта мешавад.

100. Дар мавриди андоз аз арзиши иловашудае, ки андозсупоранда тибқи ҳисобнома - фактураҳои ба вай пешниҳодшудаи андоз аз арзиши

иловашуда барои воридоти мол ва амалиёти андозбандишаванда, ки қисман барои фаъолияти соҳибкории андозсупоранда ва қисман барои дигар мақсадҳо пешбинӣ шудааст, бояд пардохт намояд (пардохт кардааст), ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашуда дар асоси вазни қиёсии истифодабарии онҳо дар фаъолияти соҳибкорӣ анҷом дода мешавад (агар муайян намудани вазни қиёсии мақсадҳои истифодабарии молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) ба воситаи воридот ва дар доираи дигар амалиёти андозбандишаванда харидашуда бевосита дар давоми давраи андоз, ки онҳо гирифта шудаанд, имконпазир бошад).

Мисол: Ширкати «А» барои бино кафели чинӣ дар ҳаҷми 1000 м² ба маблағи 118 000 сомонӣ харид. (ААИ -18 000 сомонӣ).

800 м² кафели чинӣ дар биноҳои анборӣ ва истеҳсолӣ ва қисми дигар – дар ҳучраи либоскашии толори варзишии корхона (толори варзиши барои кормандони корхона сохта шудааст ва бо тариқи ройгон истифода мешавад) гузошта шуд.

Дар мисоли мазкур ба баҳисобгирӣ гирифта мешавад 80% маблағи ААИ (яъне, $18\,000 * 80\% = 14\,400$ сомонӣ), чунки аз шумораи умумӣ кафелҳои чинии харидашуда танҳо 80% барои фаъолияти соҳибкорӣ истифода бурда шудааст.

101. Дар ҳолатҳои зерин ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашудае, ки пардохт шудааст (бояд пардохт шавад), иҷозат дода намешавад:

а) автомобилҳои сабукрав, ба истиснои фурӯш ва ба иҷора додани онҳо аз ҷониби шахсе, ки фурӯш ва ба иҷора додани автомобилҳо барои ӯ намуди асосии фаъолияти соҳибкорӣ ба ҳисоб меравад;

б) хароҷоти фароғат ё намояндагӣ, хароҷот барои мақсадҳои эҳсонкорӣ ва ё иҷтимоӣ;

в) ҳисобнома-фактураҳо оид ба андоз аз арзиши иловашуда, ки дар онҳо маблағи андоз аз арзиши иловашудаи аз амалиётҳои андозбандишавандаи мазкур ситонидашаванда дар ин ҳисобнома-фактураҳо ба маблағи алоҳида ҷудо карда (нишон дода) нашудааст;

г) хароҷот барои корҳои иқтишофи геологӣ ва омодагӣ ба истихроҷи захираҳои табиӣ;

д) хароҷот барои харид, истеҳсол, сохтмон, насб ва васлқунӣ, инчунин барои барқарор намудани (таъмири) воситаҳои асосии истеҳлоқшаванда ва дороиҳои ғайримоддии истеҳлоқшаванда, новобаста аз маблағи хароҷот;

е) хароҷот аз рӯи молҳои (кор, хизматрасоние), ки аз шахсони бинобар беасос пешниҳод намудани ҳисобнома-фактураҳои андози арзиши иловашуда андозсупорандагони бемасъулият эътирофгардида харидорӣ шудааст;

ё) тамоми хароҷот дар ҳолати истифодаи меъёри пасткардашудаи андоз аз арзиши иловашуда, ба истиснои хароҷоти вобаста ба воридоти андозбандишаванда барои шахсони дар банди 87 Дастурамали мазкур пешбинигардида.

102. Дар ҳолате, ки агар андозсупорандаи истифодабарандаи меъёри стандартӣ андоз аз арзиши иловашуда амалиёти андозбандишаванда ва амалиёти аз андоз аз арзиши иловашуда озод дошта бошад, барои ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашуда маблағи андоз аз арзиши иловашудае, ки мутобиқи боби 23 Дастурамали мазкур муайян шудааст, қабул карда мешавад. Агар андозсупоранда танҳо амалиёти озод дошта бошад, ба ҳисоб гирифтани иҷозат дода намешавад. Банди 100 ҳамин Дастурамал қабл аз истифодаи ҳамин банд бо дарназардошти муқаррароти боби 22 Дастурамали мазкур татбиқ карда мешавад.

103. Дар ҳолатҳои дар Боби 8 Дастурамали мазкур пешбинигардида, вақте ки дар ҳолати истифодабарии меъёри стандартӣ андоз аз арзиши иловашудаи дар ҳисобнома - фактура ё эълумияи андоз аз арзиши иловашуда зикргардида нисбат ба андоз аз арзиши иловашудае, ки бояд андозсупоранда пардозад, зиёд бошад, ба андозсупоранда ба ҳисоб гирифтани маблағи зиёдати дар давраи ҳисоботӣ, ки дар он ҳолати дар банди 42 ҳамин Дастурамал пешбинишуда ҷой дошт, иҷозат дода мешавад (яъне кам кардани ӯҳдадориҳои андозсупоранда оид ба андоз ба ҳаҷми маблағи зиёдати иҷозат дода мешавад).

104. Дар ҳолатҳо ва бо тартибе, ки моддаи 261 Кодекси андоз муқаррар кардааст, баҳисобгирии маблағи андоз аз фурӯши нахи пахта ва алюминийи аввалия дар сурати пешниҳоди ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда иҷозат дода мешавад.

105. Новобаста ба муқаррароти банди 97 ҳамин Дастурамал ба ҳисоби пардохти андоз аз арзиши иловашуда маблағи воқеии аз ҷониби андозсупоранда барои гирифтани ҳисобнома-фактураҳои андоз аз арзиши иловашуда мутобиқи моддаи 186 Кодекси андоз пардохтшуда ба ҳисоб гирифта мешавад (ба истиснои истифодабарандаи меъёри пасткардашуда).

22. ТАСҲЕҲИ МАБЛАҒҲОИ АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА, КИ БА ҲИСОБ ГИРИФТА МЕШАВАНД

106. Андоз аз арзиши иловашудае, ки қаблан ба ҳисоб гирифта шуда буд, бояд дар ҳолатҳои зерин аз маблағҳои баҳисобгирифташавандаи минбаъдаи андоз аз арзиши иловашуда хориҷ карда шавад:

а) оид ба молҳои (корҳо, хизматрасониҳои), ки на ба мақсадҳои муомилоти андозбандишаванда истифода шудаанд;

б) оид ба молҳо, аз ҷумла воситаҳои асосӣ, ҳангоми вайрон ва гум шудани онҳо (ба истиснои ҳолатҳои, ки дар натиҷаи ҳодисаҳои фавқулодда рух додаанд). Вайрон, гум шудани молҳо дар натиҷаи ҳолатҳои фавқулодда бояд бо ҳулосаи мақоми ваколатдори давлатӣ оид ба ҳолатҳои фавқулодда, ки дар мӯҳлати на дертар аз 30 рӯзи тақвими баъди санаи рух додани ҳолатҳои фавқулодда таҳия ва ба мақоми дахлдори андоз на дертар аз мӯҳлати пешбинигардида пешниҳод гардидааст, тасдиқ карда шавад. Дар айни замон нисбат ба молҳои ба Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшуда талаботи мазкур дар он ҳолат истифода бурда мешавад, ки андозсупоранда имконияти супоридани андозро барои молҳои амалан воридшуда бевосита дар лаҳзаи воридшавии онҳо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти талаботи

моддаи 363 Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон надошта, нисбат ба молҳои воридшуда расмиёт ва (ё) низомҳои пешбиникунандаи насупоридани пардохтҳои гумрукиро истифода бурдааст ва молҳои воридшуда дар давраи таҳти расмиёт ва (ё) низомҳои дар боло пешбинигардида қарор доштанишон вайрон ва нобуд шуда бошанд;

в) дар ҳолати риоя накардани муқаррароти пешбиниамудай моддаи 186 Кодекси андоз.

107. Барои мақсадҳои Дастурамали мазкур вайрон шудани мол (молу мулк) маъноӣ бад шудани ҳама ё баъзе сифатҳои (хусусиятҳои) алоҳидаи молро (молу мулк) дорад, ки дар натиҷаи он моли (молу мулк) мазкур барои мақсадҳои муомилоти андозбандишаванда истифода шуда наметавонад. Таҳти мафҳуми гум шудани мол (молу мулк) ҳодисае фаҳмида мешавад, ки дар натиҷаи он нобудшавӣ ва (ё) гумшавии мол (молу мулк) рух додааст. Дар ҳудуди меъёрҳои камшавии табиӣ муқаррарнамудай санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон нест шудани моли (молу мулк) андозсупоранда маъноӣ гум шуданро надорад.

108. Ҳангоми тағйирёбии арзиши молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) қабулшуда дар ҳолатҳои дар банди 42 Дастурамали мазкур пешбинигардида, бо тарзи дахлдор тасхеҳи маблағи андоз аз арзиши иловашудай қаблан баҳисобгирифташуда анҷом дода мешавад.

109. Тасхеҳи маблағҳои андоз аз арзиши иловашудай баҳисобгирифташуда дар ҳамон давраи андозбандие гузаронида мешавад, ки дар он ҳолатҳои дар бандҳои 106 ва 108 ҳамин боб пешбинигардида рух додаанд.

110. Новобаста ба муқаррароти бандҳои 106-109 ҳамин боб, андозсупорандаи истифодабарандаи меъёри стандартӣ уҳдадор аст то 1-уми апрели ҳар сол тасхеҳи андоз аз арзиши иловашударо барои тамоми давраи соли тақвимии гузашта гузаронад.

23. ТАРТИБИ БА ҲИСОБ ГИРИФТАНИ АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА ҲАНГОМИ АМАЛИЁТИ АЗ АНДОЗИ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА ОЗОДШУДА ВА ИСТИФОДАБАРИИ МЕЪЁРИ СТАНДАРТӢ

111. Дар мавриди молҳои (корҳо, хизматрасониҳои), ки барои мақсадҳои амалиёти озодкардашуда истифода мешаванд, андоз аз арзиши иловашудае, ки бояд ба таҳвилкунандагон ва оид ба воридот пардохт шавад, ба ҳисоб гирифта намешавад.

112. Ҳангоми амалиёти андозбандишаванда ва озодкардашуда маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки бояд ба ҳисоб гирифта шавад, бо усули мутаносибӣ дар давраи андоз муайян карда мешавад.

113. Бо усули мутаносибӣ маблағи андоз аз арзиши иловашудае, ки бояд ҳангоми истифодаи меъёри стандартӣ ба ҳисоб гирифта шавад, дар асоси вазни қиёсии амалиёти андозбандишаванда дар маблағи умумии амалиёт муайян карда мешавад.

Мисол: ҚДММ «Матин» дар моҳи январӣ соли 2013 чунин амалиётҳо дорад:

- Амалиётҳои аз андоз аз арзиши иловашуда озод ба маблағи 30 000 сомонӣ;
- Амалиётҳои бо андоз аз арзиши иловашуда андозбандишаванда ба андозаи 23 600 сомонӣ бо назардошти андоз аз арзиши иловашуда (ААИ-3 600 сомонӣ);
- Молҳо, корҳо, хизматҳо ба маблағи 35 400 сомонӣ бо назардошти андоз аз арзиши иловашуда (ААИ-5 400 сомонӣ) харидори шудаанд;
Вазни қисми ҳамаи амалиётҳои андозбандишавандаро дар маблағи ҳамаи амалиётҳо муайян мекунем:

$$20\,000 \text{ амалиёти андозбандишаванда} / (20\,000 + 30\,000) \text{ маблағи умумии амалиёт} * 100 = 40\%$$

Бинобар ин, андоз аз арзиши иловашудаи барои баҳисобгирӣ иҷозатшаванда баробар мешавад: $5\,400 * 40\% = 2\,160$ сомонӣ

Андоз аз арзиши иловашудаи ба буҷет пардохтшаванда барои моҳи январӣ соли 2013 баробар мешавад: $3\,600 - 2\,160 = 1\,440$ сомонӣ.

24. ҚОИДАҲОИ МАҲСУС

114. Андоз аз арзиши иловашуда ҳангоми хизматрасонии агентҳои сайёҳӣ, хизматрасонии суғуртавӣ, фурӯши комиссиявӣ, фурӯши молҳои нигоҳдошташуда (қисман истифодашуда) ва дигар намудҳои фаъолият, ки ҳангоми амалӣ намудани онҳо мутобиқи фасли мазкур мустақиман (бевоқофат) муайян кардани манбаи андоз ва унсурҳои дигари андозбандӣ душвор аст, метавонад мувофиқи тартиби дигари муқаррарнамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб ва пардохт карда шавад.

25. ФУРҶШ Ё СУПОРИДАНИ КОРҲОНА

115. Аз тарафи як супорандаи андоз аз арзиши иловашуда ба дигар супорандаи андоз аз арзиши иловашуда дар доираи як амалиёт фурӯштан ё супоридани корхона дар маҷмӯъ чун комплекси молумулкӣ ё воҳиди мустақилан амалкунандаи корхона амалиёти андозбандишаванда ҳисоб карда намешавад.

116. Дар мавриди пешбинимпаудаи боби 25 ҳамин Дастурамал харидор ё гиранда ҳамон ҳуқуқ ва уҳдадорихои фурӯшандаи дар Дастурамали мазкур пешбинишударо қабул менамояд, ки ба корхонаи фурӯхта ё додашуда ё воҳиди мустақилона амалкунандаи корхона вобаста мебошанд.

117. Ҳамин боб танҳо ҳангоме татбиқ мегардад, ки агар тарафҳои фурӯшанда (супоранда) ва харидор (гиранда) дар муҳлати на дертар аз 30 рӯзи тақвими баъди фурӯш (супоридан) мақомоти андозро дар бораи қарор оид ба татбиқи муқаррароти ҳамин боб ба таври хаттӣ огоҳ намоянд.

Мутобиқи қисми 2 моддаи 144 Кодекси граждани Ҷумҳурии Тоҷикистон корхона дар маҷмӯъ ё як қисми он метавонад объекти хариду

фурӯш, гарав, иҷора ва аҳдҳои дигари марбут ба муқаррар намудан, тағйир додан ё қатъ кардани ҳуқуқи амволи бошад. Ба ҳайати корхона ҳамчун комплекси амволи, агар дар қонун ё шартнома тартиби дигаре пешбини нагардида бошад, тамоми намудҳои амволи барои фаъолияти он пешбинигардида, аз ҷумла ҳуқуқи истифодаи қитъаи замин, бино, иншоот, таҷҳизот, асбобу анҷом, ашёи хом, маҳсулот, ҳуқуқи талаб, қарз, инчунин ҳуқуқ ба аломатҳои фардиқунанда, маҳсулоти он, кору хизмат (номи фирмави, тамчаи мол, тамғаи хизматрасони) ва ҳуқуқи мустасноӣ дигар дохил мешаванд.

26. ОЗОД КАРДАН АЗ АНДОЗ

118. Озод кардан аз андоз аз арзиши иловашуда маънои онро дорад, ки тахвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳои аз андоз аз арзиши иловашуда озодкардашуда амалиёти андозбандишаванда намебошанд ва арзиши онҳо аз ҷониби андозсупоранда ба амалиёти андозбандишаванда дохил карда намешавад, воридоти аз андоз аз арзиши иловашуда озодкардашуда бошад, ба арзиши воридоти андозбандишаванда дохил карда намешавад. Ҳамзамон, мутаносибан арзиши чунин тахвили молҳо, иҷрои корҳо, хизматрасониҳо ва чунин воридоти молҳо барои аз ҷониби андозсупоранда тибқи боби 19 Дастурамали мазкур ҳисоб кардани андоз аз арзиши иловашуда асос шуда наметавонад.

119. Тахвили молҳо (ба ғайр аз содироти молҳо), иҷрои корҳо ва хизматрасониҳои зерин, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон анҷом дода шудаанд, аз андоз аз арзиши иловашуда озод мебошанд:

а) Фурӯш, супоридан ё иҷораи молу мулки ғайриманқул, ба ғайр аз:

- фурӯш ё супоридани бинои меҳмонхонаҳо ё манзилгоҳ барои истироҳаткунандагон;
- фурӯш ё супоридани биноҳои истиқоматии нави сохташуда;
- фурӯш ё иҷораи молу мулки ғайриманқул, ки барои мақсадҳои соҳибкорӣ истифода бурда мешавад, ба истисноӣ фурӯш ё супоридан мутобиқи боби 25 Дастурамали мазкур.

б) Хизматрасониҳои алоҳидаи молиявӣ бар ивази подошпулӣ, ки номгуӣ онҳоро Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мувофиқа бо Бонки миллии Тоҷикистон ва Кумитаи андози назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд, аз ҷумла молу мулки моддии истехлоқшаванда тибқи амалиёти иҷораи молиявӣ (лизинг) (аз ҷумла ҳавопаймоҳо), ки мутобиқи моддаи 15 Кодекси андоз анҷом дода мешавад, ба истисноӣ молу мулки ғайриманқул, автомашинаҳои сабукрав ва мебел.

в) Тахвили пули миллӣ ва (ё) асъори хориҷӣ (ба ғайр аз мақсадҳои нумизматӣ), инчунин коғазҳои қиматнок.

г) Хизматрасониҳои динӣ ва маросимӣ аз ҷониби ташкилоти динӣ.

д) Хизматрасонии тиббии муассисаҳои давлатӣ, ба истисноӣ хизматрасониҳои косметологӣ, дандонпизишкӣ ва санаторию курортӣ.

е) Хизматрасониҳои зерини муассисаҳои давлатии аз ҳисоби бучети давлатӣ маблағгузоришаванда дар соҳаи маориф (дар ҳолати мавҷуд будани иҷозатнома, агар он зарур бошад):

- таҳсилоти томақтабӣ;
- таҳсилоти ибтидоӣ, умумии асосӣ ва миёнаи умумӣ;
- таҳсилоти ибтидоии касбӣ ва миёнаи касбӣ;
- таҳсилоти олии касбӣ;
- таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ;
- таҳсилоти иловагӣ ва махсус.

***Мисол:** Донишгоҳи Миллии Тоҷикистон дар соли ҳисоботӣ 10% аз буҷет ва 90% аз ҳисоби маблағҳои худӣ маблағгузорӣ мешавад. Бо назардошти он, ки муассисаи мазкур ҳамчун муассисаи давлатӣ ба қайд гирифта шудааст ва аз буҷет маблағгузорӣ мегардад аз супоридани ААИ озод мебошад (м.169 қ.2 б.б).*

Дар сурати дар қисмати даромаду хароҷоти сметаи даромад ва хароҷотҳои муассисаи мазкур, ки аз ҷониби ташкилоти буҷетӣ тасдиқ гардидааст ба инобат гирифта шудани маблағҳои махсус, бар ивази андозҳои алоҳида (ААИ, андози ғоида, андоз аз истифодабарандагони роҳҳои автомобилгард) аз муассиса маблағи дар ин қисмат бо тартиби дар Қонуни буҷет пешбинигардида ситонида мешавад. Дар ҳолати риоя нагардидани ин тартиб маблағҳои иловагии махсуси муассисаҳои давлатӣ бо тартиби муқаррарнамудаи Кодекси андоз андозбандӣ мегарданд.

***Мисол:** Литсей ба номи “Ниёзӣ” пурра аз ҳисоби маблағҳои худӣ маблағгузорӣ гардида амволи он моликияти давлатӣ мебошад ва ба идоракунии оперативӣ дода шудааст.*

Дар ин маврид бо назардошти он, ки литсей умуман аз буҷет маблағгузорӣ намегардад, аз пардохти ААИ озод намешавад ва уҳдадор аст андозҳои пешбининамудаи Кодекси андозро пардохт намояд.

ё) Ройгон супоридани (даст кашидан аз) молҳо ба манфиати давлат, таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо ба сифати кӯмаки башардӯстона.

ж) Таҳвили молҳо, иҷрои корҳо, хизматрасониҳое, ки бевосита аз ҷониби муассисаҳои иҷроӣ ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон ё корхонаҳои давлатие, ки ба системаи иҷроӣ ҷазои ҷиноятии Ҷумҳурии Тоҷикистон шомиланд, истеҳсол намудаанд (иҷро кардаанд, хизмат расонидаанд).

з) Таҳвили маҳсулоти махсуси истифодаи инфиродӣ барои маъҷубон мувофиқи номгуе, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

120. Таҳвили металлҳои қиматбаҳо ва сангҳои қиматбаҳо, маснуоти заргарӣ аз металлҳои қиматбаҳо ва сангҳои қиматбаҳо, алюминийи аввалия, концентрати металлҳо, маъданҳои молӣ, оҳанпораи металлҳои сиёҳ ва ранга, металлҳои дигари дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсолшаванда, нахи пахта, калобаи пахта, пахтаи коркарднашуда, аз ҷумла барои содирот, аз андоз аз арзиши иловашуда озод карда мешавад.

121. Ба ғайр аз имтиёзҳои дар бандҳои 119 ва 120 зикргардида, аз пардохти андоз аз арзиши иловашуда таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳои зерин, озод карда мешаванд:

а) тахвили маҳсулоти кишоварзӣ, ки бо андози ягона барои истехсолкунандагони маҳсулоти кишоварзӣ андозбандӣ карда мешавад. Яъне тахвили маҳсулоти истехсолнамудаи хоҷагиҳои кишоварзӣ дар шакли асли бе коркарди саноатии онҳо, ки худи ин хоҷагиҳо ба фурӯш мебароранд ва бо андози ягона андозбандӣ карда шудааст (моддаи 301 КА ҚТ);

б) фармоишгари асосӣ ва пудратчии генералии сохтмонҳои нерӯгоҳҳои барқии обӣ дар давраи сохтмони ин нерӯгоҳҳо, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидааст;

в) тахвилгарон ва паймонкорони сохтмони нерӯгоҳҳои барқии обӣ, дар давраи сохтмони нерӯгоҳи барқи обӣ. Ҳамзамон ба сифати тахвилгарон ва паймонкорони сохтмони нерӯгоҳи барқи обӣ шахсони ҳуқуқие, ки бевосита ба Фармоишгари сохтмони нерӯгоҳи барқи обӣ ё Пудратчии генералии сохтмони нерӯгоҳи барқи обӣ бо қарордодҳои (шартномаҳои, созишномаҳои), ки тахвили молҳо, иҷрои корҳо, хизматрасониҳои ба сохтмони (дар сохтмони) нерӯгоҳи барқи обӣ пешбинӣ мекунанд, алоқаманд мебошанд, баррасӣ мегарданд;

Имтиёзҳои дар зербандҳои «б» ва «в»-и банди мазкур пешбинишуда, танҳо ҳамон вақт тадбиқ карда мешавад, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳлати сохтмон, ҳаҷми имтиёз, Фармоишгар ва Пудратчии генералии сохтмон, тасдиқ карда шуда бошанд (моддаи 312 КА ҚТ).

г) содироти молҳои, ки корхонаҳои азнавтаъсисёфта истехсол мекунанд; Имтиёзи дар ҳамин зербанд пешбинигардида бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба муҳлати то 12 сол аз 1 январи соли ба қайди давлатӣ гирифтани корхонаҳои азнавтаъсисёфта дода мешавад (моддаи 313 КА ҚТ).

д) аз ҷониби сармоягузор тахвил намудани маҳсулоти истехсолшуда тибқи созишнома оид ба тақсими маҳсулот аз андози арзиши иловашуда озод карда мешавад (моддаи 314 КА ҚТ);

122. Намудҳои зерини воридот аз андоз аз арзиши иловашуда озод карда мешаванд:

а) воридоти пули миллии ва (ё) асъори ҳориҷӣ (ба ғайр аз мақсадҳои нумизматӣ), инчунин коғазҳои қиматнок;

б) воридоти металлҳои қиматбаҳо ва сангҳои қиматбаҳо аз ҷониби Бонки миллии Тоҷикистон ва Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои Ҳазинаи давлатии сарватҳо;

в) воридоти молҳои, ки ройгон ба мақомоти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дода мешаванд, воридоти молҳо ба сифати кӯмаки башардӯстона, воридоти молҳои, ки ба ташкилотҳои эҳсонкорӣ ба мақсади рафъи оқибатҳои офатҳои табиӣ, садама ва фалокатҳо ройгон дода мешаванд;

г) воридоти техникаи таъиноти кишоварзӣ, таҷҳизоти истехсолию технологӣ ва маснуоти такмили (комплектӣ) онҳо, ки маҷмуи ягонаи технологиро ташкил медиҳанд. Номгуи таҷҳизоти истехсолию технологӣ ва маснуоти такмили ба он мутобиқи номгуи молҳои фаъолияти иқтисодии хориҷӣ аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад;

д) воридоти дорувории тиббӣ, таҷҳизоти тиббӣ, фармасевтӣ ва асбобҳои тиббӣ мувофиқи номгӯи муайяннамудаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон;

е) воридоти молҳое, ки барои татбиқи лоиҳаҳои сармоягузории Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар доираи маблағҳои созишномаҳои грантӣ (қарзӣ) амалӣ мешаванд;

ё) воридоти молҳо барои сохтмони объектҳои махсусан муҳим, ки номгӯи онҳоро Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян менамояд;

ж) воридоти молҳо (ба истисноии молҳои зераксизӣ) тибқи номгӯӣ ва ҳаҷми муайянкардаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бевосита истехсолкунандагон барои истехсоли алюминийи аввалия анҷом медиҳанд;

з) воридоти нахи пахта ва алюминийи аввалия;

и) воридоти маҳсулоти махсуси истифодаи фардӣ барои маъҷубон мувофиқи номгӯе, ки аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

123. Ба ғайр аз имтиёзҳои дар банди 122 зикргардида, аз пардохти андоз аз арзиши иловашуда воридоти молҳои зерин, озод карда мешавад.

а) воридоти молҳо бевосита барои зарурати ҳуди корхонаҳои азнавтаъсисёфта, ки ба силсилаи пурраи коркарди нахи пахта ба маҳсулоти ниҳой (аз калобаи пахта то маҳсулоти пахтагини дӯзандагӣ) банд мебошанд.

Дар ҳолати аз ҷониби корхонаҳои азнавтаъсисёфта таҳвил додани молҳои воридшуда ба бозори дохилии Ҷумҳурии Тоҷикистон, чунин амалиётҳо бо бочи гумрукӣ, андоз аз арзиши иловашуда ва дигар андозҳо бо тартиби умумии муқаррарнамудаи Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ва Кодекси андози Ҷумҳурии Тоҷикистон андозбандӣ карда мешаванд (моддаи 313 КА ҚТ).

б) молҳои ба қаламрави гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда барои иҷрои корҳо тибқи созишнома оид ба тақсими маҳсулот, ки дар барномаҳои корҳо ва сметаҳои хароҷотӣ тибқи тартиби муқаррарнамудаи созишнома оид ба тақсими маҳсулот мутобиқи қисми 1 моддаи 9 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи созишномаҳо оид ба тақсими маҳсулот» тасдиқ шудаанд, озод карда мешаванд. Дар сурати дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳвил шудани (ба истисноии содироти) ин молҳо андозҳои дар боло зикргардида ва дигар андозҳо мутобиқи Кодекси андоз ва дигар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон пардохта мешаванд (моддаи 314 КА ҚТ);

в) воридоти молҳои хориҷӣ ва ватанӣ ба минтақаҳои озоди иқтисодӣ бо пурра озод будан аз пардохти бочҳои гумрукӣ, андозҳо зери назорати мақомоти гумрук, бо шартҳои муайяннамудаи низоми гумрукии минтақаҳои озоди иқтисодӣ ворид карда мешаванд.

Баровардани молҳо аз ҳудуди минтақаҳои озоди иқтисодӣ ба дигар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин интиқоли молҳо берун аз ҳудуди гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти назорати мақомоти гумрук бо шартҳои муайяннамудаи низоми гумрукии иҷозат барои муомилоти озод амалӣ карда мешавад (моддаи 324 КА ҚТ).

27. ДАВРАИ АНДОЗ, ПЕШНИҲОДИ ЭЪЛОМИЯҲО ВА

ПАРДОХТИ АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА

124. Ҳар як андозсупоранда ӯҳдадор аст:

а) ба мақомоти андози дахлдор дар бораи андоз аз арзиши иловашуда барои ҳар як давраи ҳисоботӣ эълomiaҳои тибқи замимаҳои №8, №9 ва №10 ба Дастурамали мазкур, инчунин шаклҳои зерини ба ин эълomiaҳо замимашавандаро пешниҳод намояд:

- шакли №03.01(02.03).01, «Муомилот оиди таҳвили молҳо (ичрои кор ва хизматрасонӣ), ки бо ААИ андозбандӣ мешаванд»;

- шакли №03.01(02).02, «Муомилоти фурӯши бо меъёри сифр андозбандишаванда»;

- шакли №03.01(02.03).03, «Муомилот оид ба фурӯши молҳо (кор, хизматрасонӣ), ки аз ААИ озод мебошанд»;

- шакли №03.01(02).04, «Маблағи ААИ баҳисобгирифташаванда доир ба молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) харидашуда»;

- шакли №03.01(02).05, «Воридоти молҳо»;

- шакли №03.01(02.03).06, «Феҳристи ААИ ҳангоми фурӯши молҳо (ичрои кор, хизматрасонӣ);

- шакли №03.01(02).07, «Феҳристи ААИ-и баҳисобгирифташаванда аз рӯи молҳои (кор, хизматрасонӣ) харидашуда.

б) ба мақомоти андози дахлдор то 15-уми апрел эълomiaи иловагӣ (тасҳеҳшуда) оид ба фаъолият дар соли гузашта бо нишон додани хароҷот ва бақияи ҳисобнома-фактураҳои андоз аз арзиши иловашуда ва аксизҳо пешниҳод кунад;

в) барои ҳар як давраи ҳисоботӣ дар мӯҳлати на дертар аз мӯҳлати барои пешниҳод намудани эълomiaи андоз аз арзиши иловашуда муқарраргардида ба бучет андозро пардохт намояд.

125. Агар дар ҳамин боб тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад, эълomiaи андоз аз арзиши иловашуда барои ҳар як давраи ҳисоботӣ на дертар аз рӯзи 15-уми моҳи баъд аз давраи ҳисоботӣ пешниҳод карда мешавад. Ҳамзамон, бо эълomia дар ҳомилҳои коғазӣ ва (ё) электронӣ феҳрист ва нусхаҳои сеюми ҳисобнома-фактураҳои андоз аз арзиши иловашуда барои давраи ҳисоботи аз ҷониби андозсупорандаи мазкур дар шакли муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ навишташуда, инчунин нусхаҳои дуоми ҳисобнома-фактураҳои андоз аз арзиши иловашуда, ки аз ҷониби ин андозсупоранда аз рӯи молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) дар давоми ин давраи ҳисоботӣ харидааш гирифтааст, пешниҳод карда мешаванд.

126. Бандҳои 124 ва 125 ҳамин Дастурамал нисбат ба шахсе, ки танҳо ҳангоми воридоти молҳо андозсупоранда мебошад, татбиқ намегарданд.

127. Агар Дастурамали мазкур тартиби дигареро муқаррар накарда бошад, андоз аз арзиши иловашударо оид ба воридоти андозбандишаванда мақомоти гумрук мутобиқи Кодекси андоз ва қонунгузори гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳисоб мекунанд ва меситонанд.

128. Давраи андоз оид ба андоз аз арзиши иловашуда моҳи тақвимӣ мебошад.

28. АМАЛИЁТ БО БУЧЕТ ДАР ҲОЛАТИ ЗИЁД БУДАНИ МАБЛАҒИ АНДОЗИ БАҲИСОБГИРИФТАШАВАНДА НИСБАТ БА МАБЛАҒИ АНДОЗЕ, КИ БАРОИ ДАВРАИ ҲИСОБОТӢ ҲИСОБ КАРДА ШУДААСТ

129. Нисбат ба андозсупорандае, ки на камтар аз 70 фоизи муомилоти андозбандишавандаш дар давраи ҳисоботи андоз бояд аз рӯи меъёри сифр андозбандӣ шавад, барзиёдии маблағи андози баҳисобгирифташаванда нисбат ба маблағи ҳисобкардашуда дар давраи ҳисоботӣ аз ҷониби мақомоти молия якҷоя бо мақомоти андоз дар давоми 30 рӯзи тақвимӣ аз лаҳзаи аз ҷониби мақомоти андоз гирифтани аризаи андозсупоранда дар бораи баргардонидани маблағи зиёдотӣ, ки супорандаи андоз аз арзиши иловашуда дар шакли муқаррарнамудай мақоми ваколатдори давлатӣ пешниҳод кардааст, аз бучети дахлдор баргардонда мешавад.

130. Маблағи зиёдоти андози баҳисобгирифташуда нисбат ба маблағи ҳисобкардашудаи андоз дар давраи ҳисоботӣ дар асоси ҳуҷҷатҳои зерин баргардонида мешавад:

а) эълומияи андоз аз арзиши иловашуда барои давраи андоз, ки мувофиқи тартиби муқарраршуда пешниҳод шудааст;

б) ҳуҷҷатҳое, ки мутобиқи боби 12 Дастурамали мазкур барои тасдиқ намудани содироти молҳо лозиманд;

в) хулосаи мақомоти андоз, ки аз рӯи санади санҷиши мавзӯии андози гузаронидашуда дар хусуси тасдиқи ҳаққонӣ будани маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки барои баргардонидан пешниҳод мегардад, тартиб дода шудааст.

131. Андоз аз арзиши иловашуда бо роҳи пай дар пай иҷро намудани амалҳои зерин баргардонида мешавад:

а) ба ҳисоб гирифтани андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисоби пардохти қарзи андози ҷойдоштаи ин супорандаи андоз аз арзиши иловашуда аз рӯи дигар андозҳо, аз ҷумла қарзи андоз аз арзиши иловашуда барои давраҳои пешинаи андоз;

б) баҳисобгирӣ ба ҳисоби андоз аз арзиши иловашудае, ки бояд ҳангоми воридоти молҳо супорида шавад;

в) ба суратҳисоби бонкии супорандаи андоз аз арзиши иловашуда гузарондани пулҳое, ки баъди иҷрои амалҳои пешбиниқардаи сарҳатҳои яқум ва дуҷуми ҳамин қисм боқӣ мондаанд.

132. Нисбат ба дигар андозсупорандагоне, ки бо банди 42 ҳамин Дастурамал фаро гирифта нашудаанд, маблағи зиёдоти андози баҳисобгирифташуда, нисбат ба маблағи андози барои давраи ҳисоботӣ ҳисобшуда ба 3 давраи минбаъдаи андоз гузаронида мешавад ва ба ҳисоби ӯҳдадорихои оид ба андоз барои ин давраҳо, инчунин ба ҳисоби пардохти қарздории супорандаи андоз аз арзиши иловашуда аз рӯи дигар андозҳо, аз ҷумла андоз аз арзиши иловашуда барои давраҳои пешинаи андоз гузаронида мешавад. Ҳама гуна бақияи зиёдотӣ дар давоми 30 рӯзи баъди гузаштани ин 3 давраи андоз аз бучет баргардонида мешавад.

133. Дар ҳама ҳолатҳо, агар аз ҷониби мақомоти андоз ошкор шавад, ки маблағҳои муайян ба андозсупоранда иштибоҳан баргардонда шудаанд,

мақомоти андоз метавонад талаб намояд, ки чунин маблағҳо мувофиқи тартиби барои чамъоварии андозҳо муқарраршуда баргардонидани шаванд.

134. Тартиби баргардонидани маблағи зиёдатии андози баҳисобгирифташаванда нисбат ба маблағи ҳисобшудаи андоз дар давраи ҳисоботӣ бо дарназардошти муқаррароти ҳамин боб аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ карда мешавад.

29. АЗ АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА ОЗОД КАРДАНИ ТАҲВИЛИ МОЛҲОИ (КОРҲО, ХИЗМАТРАСОНИҲОИ) АЗ ҲИСОБИ МАБЛАҒҲОИ СОЗИШНОМАҲОИ ҚАРЗӢ (ГРАНТӢ) ОИД БА МАБЛАҒГУЗОРИИ (ТАТБИҚИ) ЛОИҲАҲОИ САРМОЯГУЗОРИИ ҲУКУМАТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ХАРИДАШАВАНДА

135. Аз андоз аз арзиши иловашуда озод кардани таҳвили молҳои (корҳои, хизматрасониҳои) аз ҳисоби созишномаҳои қарзӣ (грантӣ) оид ба маблағгузори (татбиқи) лоиҳаҳои сармоягузори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд дар ин боб – созишномаҳо) харидашаванда дар асоси аризаи грантгиранда (қарзгиранда) ё шахси ваколатдори он ба унвони таҳвилкунандаи молҳо (кор, хизматрасониҳо) сурат мегирад, агар дар як вақт шартҳои зерин риоя гарданд:

а) таҳвили молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) аз ҳисоби маблағҳои созишномаҳои аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон маъқул донишашуда амалӣ гардида бошад;

б) молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) танҳо бо мақсадҳои дар созишномаҳои мазкур муқарраргардида харида шаванд;

в) таҳвили молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) мутобиқи шартномае (қарордоде) амалӣ гардида бошад, ки бевосита бо грантгиранда (қарзгиранда) ё шахси ваколатдоркардаи он ҷиҳати татбиқи лоиҳа ба имзо расонида шуда бошад.

136. Тартиби аз андоз аз арзиши иловашуда озод намудани таҳвили молҳои (ичрои корҳои, хизматрасониҳои) аз ҳисоби маблағҳои созишномаҳо маблағгузоришаванда аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардида, тибқи он амалӣ карда мешавад.

30. БАРГАРДОНИДАНИ АНДОЗ АЗ АРЗИШИ ИЛОВАШУДА БА НАМОЯНДАГИҲОИ ДИПЛОМАТӢ, КОНСУЛӢ ВА НАМОЯНДАГИҲОИ БА ОНҲО БАРОБАРКАРДАШУДА, ИНЧУНИН АЪЗОИ ҲАЙАТИ КОРМАНДОНИ ОНҲО, КИ ДАР ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН АККРЕДИТАТСИЯ ШУДААНД

137. Баргардонидани андоз аз арзиши иловашуда ба намояндагиҳои дипломатӣ, консулӣ ва намояндагиҳои ба онҳо баробаркардашудае, ки номгӯи онҳо аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад, инчунин аъзои ҳайати кормандони онҳо, ки дар Ҷумҳурии Тоҷикистон аккредитатсия шудаанд (минбаъд дар ҳамин боб – намояндагиҳо), ба шарт амалӣ мегардад, ки агар чунин баргардонидан дар асоси дутарафа (мутақобила) санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ пешбинӣ

карда бошанд, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирокчии онҳо мебошад.

138. Андоз аз арзиши иловашуда, ки намояндагиҳо ба таҳвилкунандагони молҳои (корҳо, хизматрасониҳои) барои истифодаи расмии ин намояндагиҳо, инчунин истифодаи шахсии аъзои ҳайати кормандони дипломатӣ, маъмурию техникӣ ва хизматрасони онҳо, аз ҷумла аъзои оилаи бо онҳо истиқоматдошта пешбинигардида пардохтанд, дар сурате, ки чунин баргардонӣ дар санади ҳуқуқии байналмилалӣ муқаррар шуда бошад, баргардонида мешавад.

139. Баргардонидани маблағи андоз аз арзиши иловашуда ба намояндагиҳо тибқи ҳулосаи раёсатҳои андоз дар Вилояти Мухтори Кӯҳистони Бадахшон, вилоятҳо ва шаҳри Душанбе, дар асоси ведомостҳои (фехристҳои) чамъбастие, ки аз ҷониби ин намояндагиҳо тартиб дода мешаванд ва нусхאי ҳуҷҷатҳои тасдиқшуда (ҳисобнома-фактураҳо, чекҳо ва ғ.), ки далели супоридани андоз аз арзиши иловашуда мебошанд, амалӣ карда мешавад.

140. Ведомостҳои (фехристҳои) чамъбасти дар шакли муқаррарнамудаи мақоми ваколатдори давлатӣ тайёр карда шуда, аз ҷониби намояндагиҳо ба Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои тасдиқи мубодилаи ёддоштҳо оид ба риоя намудани принсипи мутақобила ҳангоми пешниҳоди имтиёзҳо оид ба андозҳои ғайримустақим (андоз аз арзиши иловашуда ва аксиз) мувофиқи муқаррароти санади ҳуқуқии байналмилалӣ пешниҳод карда мешаванд. Баъди тасдиқ шудан ведомостҳои (фехристҳои) чамъбасти ба мақоми андозе, ки мақоми ваколатдори давлатӣ барои баргардонидани маблағҳо муайян менамояд, пешниҳод карда мешаванд.

141. Агар дар ҳуҷҷатҳои ба ведомостҳои (фехристҳои) чамъбасти замимашаванда маблағи андоз аз арзиши иловашуда дар сатри алоҳида чудо нашуда бошад, ҳуқуқ барои гирифтани маблағи баргардонидаи андоз аз арзиши иловашуда танҳо ҳангоми аз ҷониби таҳвилгари молҳо (корҳо, хизматрасониҳо) тасдиқ намудани дохилшавии андоз аз арзиши иловашуда ба ҳисобнома-фактура имконпазир аст.

142. Маблағи андоз аз арзиши иловашуда ба намояндагиҳо аз ҷониби Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси ҳулосаи мақомоти андози дахлдор дар давоми 30 рӯзи тақвими баъди ведомостҳои чамъбастиро (фехристҳоро) аз Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон гирифтани мақоми ваколатдори давлатӣ баргардонида мешавад. Маблағи андоз аз арзиши иловашуда, ки бояд аз бучет баргардонида шавад, ба суратҳисобҳои дахлдори намояндагиҳо гузаронида мешавад.

143. Тартиби баргардонидани андоз аз арзиши иловашуда ба намояндагиҳо бо дарназардошти муқаррароти ҳамин боб аз ҷониби Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон муайян карда мешавад.

31. МУҚАРРАРОТИ МАЪМУРӢ

144. Андозсупорандагон, намояндагон ва шахсони мансабдори онҳо, инчунин кормандони мақомоти андоз барои иҷрои номатлуби талаботҳои қонунгузории андоз тибқи Кодекеси андоз ва дигар қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгар мебошанд.

145. Мақомоти андоз барои гузаронидани назорати андоз аз болои андозсупорандагон, санчиши дурустии ҳисобҳо, пардохти саривақтии андозҳо ва барои ҳамаи дигар чихатҳои андозбандӣ ва ҷамъоварии андозҳо ҷавобгарии пурра ва истисноӣ доранд.